

Kulturtanken
Den kulturelle
skolesekken
Norge

Kunst og kulturtilbud for barnehagebarn

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge
Postboks 4261 Nydalen
0401 Oslo
Tlf.: 22 02 59 00
post@kulturtanken.no
www.kulturtanken.no

Innhold

1. Bakgrunn og formål.....	7	6. Kunst- og kulturtilbud i barnehager	21
1.1. Bakgrunn for oppdraget.....	7	6.1. Svar fra undersøkelsen.....	21
1.2. Oppdragets formål.....	7	Hovedfunn:.....	22
2. Metode og empiri	8	Barnehagenes hverdagslige kulturaktiviteter.....	23
2.1. Eksisterende data	8	Hovedfunn:.....	23
2.2. Innspill i forbindelse med oppdraget	9	Barnehagenes samarbeid med andre aktører.....	24
2.3. Spørreundersøkelsene.....	9	6.2. Variasjon mellom barnehager og kommuner.....	24
2.4. Definisjoner og avgrensninger	9	Hovedfunn:.....	24
3. Relevante prosjekter fra Rikskonsertene og Kulturtanken.....	10	7. En nasjonal satsning	27
3.1. Den kulturelle skolesekken	10	7.1. Premisser for en nasjonal satsning.....	27
3.2. Barnehagekonsertordningen (1998-2018)	11	7.2. Utkast til en nasjonal ordning som inkluderer barnehagene i DKS – oppsummering	27
3.3. BUSK: Hva sier de yngste barna selv? (2019-2020).....	11	7.3. Overordnet oppgave- og ansvarsfordeling	28
3.4. Kulturbarn 0-8 (2018-2020)	12	Fylkenes erfaring og administrative strukturer.....	28
4. Fylkeskommunale ordninger for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn	14	Fylkenes vurdering.....	29
4.1. Oppsummering av dagens fylkeskommunale ordninger.....	14	Kommunenes erfaring og administrative strukturer.....	29
Hvordan er ordningene organisert?.....	14	Kommunenes vurdering	30
Hvordan er ordningene finansiert?.....	14	7.4. Ekstraordinære kunstmøter	30
Hvilke føringer gis for å sikre omfang på tilbud, pedagogisk kvalitet og relevans for aldersgruppen?.....	15	7.5. Lokale og gjentakende kunstmøter	30
4.3. Oversikt over dagens fylkeskommunale ordninger.....	15	7.6. Vurdering av konsekvenser	31
5. Kommunale ordninger for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn	17	En ønsket satsning	31
5.1. Oppsummering av dagens kommunale ordninger.....	17	Økonomiske konsekvenser.....	32
Hvordan er ordningene organisert?.....	17	Et konservativt estimat.....	33
Hvordan er ordningene finansiert?.....	17	7.7. Vurdering av ulike organisatoriske modeller.....	34
Hvilke føringer gis for å sikre omfang på tilbud, pedagogisk kvalitet og relevans for aldersgruppen?.....	18	Vurdering:.....	34
Hvordan vurderer barnehagene tilbudene?.....	18	7.8. En nedskalert nasjonal ordning	36
5.2. Oversikt over dagens kommunale ordninger	18	Målgruppe	36
		Breddekriteriet	36
		Gruppestørrelse.....	36
		Visningsarena.....	37
		Kostnadsestimat og vurdering av konsekvenser.....	37
		Forslag til tiltak:	40
		Vedlegg 1: Spørsmål og svarfordeling for barnehageundersøkelsen	43
		Vedlegg 2: Spørsmål og svarfordeling for kommuneundersøkelsen	61

Sammendrag

Kunst- og kulturtilbudet i mange barnehager er mangelfullt. I dette innspillet presenterer og vurderer Kulturtanken mulige tiltak for å styrke kunst- og kulturtilbudet for barnehagebarn over hele landet. Disse tiltakene er både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Kulturtanken vurderer særskilt mulighetene og konsekvensene av å inkludere kulturtilbud til barn i barnehagen i DKS-ordningen innenfor dagens økonomiske ramme. Innspillet bygger på et omfattende kunnskapsgrunnlag. Foruten kompetansen som allerede finnes i Kulturtanken, er hovedkildene besvarelser på skriftlige bestillinger og spørreundersøkelser som ble sendt til samtlige fylker, kommuner og barnehager i landet. I tillegg har Kulturtanken mottatt uttalelse fra Kunstnernettverket.

Det har vært viktig å synliggjøre relevante ordninger og prosjekter, og bygge videre på erfaringer fra disse. Innspillet presenterer i den sammenheng en detaljert oversikt over ordninger som finnes i de enkelte kommunene og fylkene. Kulturtanken synliggjør spesielt organisering, formelle føringer og finansiering av disse. 8 av 18 fylker har et organisert, fast kulturtilbud til barnehagebarn i dag. 4 av 18 fylker har ikke et slikt tilbud, og har heller ikke hatt det de siste fem årene, mens de 6 resterende fylkene har hatt et slikt tilbud tidligere. Av de 253 kommunene som besvarte vår undersøkelse har 12 prosent ordninger i dag. Blant de øvrige kommunene oppgir 10 prosent at de har hatt en slik ordning de siste fem årene og 7 prosent at de har planer om å innføre en i løpet av de neste årene.

Når det gjelder barnehagene, viser spørreundersøkelsen (basert på svar fra 1008 av 5258 barnehager) at det er svært stor variasjon i både det hverdagslige og organiserte kulturtilbudet. Denne variasjonen utgjør et viktig argument for en nasjonal satsning som vil kunne bidra til et mer likeverdig tilbud landet over. Rundt halvparten av barnehagene oppgir å ha benyttet seg av en kommunal eller fylkeskommunal ordning i løpet av det siste året, og de vanligste uttrykket er scenekunst og musikk. Vurderingen av disse ordningene er svært

positive. Et stort flertall vurderer den kunstneriske og pedagogiske kvaliteten på disse hendelsene som høy, og at hendelsene bidrar til oppnåelse av barnehagens rammeplanmål. Dessuten oppgir hele 78 prosent av barnehagene at det er behov for slike organiserte kulturordninger. På spørsmålet om hvorvidt barnehagene burde inkluderes i DKS-ordningen er både kommunene, fylkene og kunstnernettverket overveldende positive. De understreker imidlertid at dette forutsetter at det tilføres friske midler og at tilbudet ikke må gå på bekostning av det eksisterende tilbudet til skolebarna.

Kulturtanken beskriver hvordan en nasjonal ordning for barnehagene kan se ut basert på prinsippene til dagens DKS-ordning. Utgangspunktet er at alle barn i barnehagen skal få ett profesjonelt kunst- og kulturmøte i året. Innspillet fremhever flere positive momenter som taler for at en slik ordning bør bli innført. Imidlertid synliggjør Kulturtankens økonomiske beregninger at dersom en slik ordning blir finansiert gjennom en omdisponering av midlene som i dag finansierer tilbudet til grunnskolen, vil dette kunne medføre en nedgang i tilbudet til grunnskoleelevene på om lag 25 prosent. Kostnadene for en slik ordning er estimert til kr 95 millioner. Tilnærmet alle fylkene og kommunene, flere av barnehagene, samt Kunstnernettverket, understreker at et eventuelt tilbud til barnehagebarn ikke bør gå på bekostning av tilbudet til grunnskoleelever. Etter Kulturtankens vurderinger vil ikke organisatorisk samordning av tilbudet til barnehager og grunnskole ha vesentlig betydning for disse økonomiske beregningene.

Det kan vurderes å innføre en mindre omfangsrik ordning som kun omfatter tilbud til barn i alderen 3-6 år. Ettersom tilbudet til denne målgruppen kan gjennomføres i større grupper er kostnadene vesentlig lavere. Kostnadene for en slik ordning er estimert til kr 33,5 millioner. Ordningen burde organiseres likt DKS-ordningen gjøres i dag, men delt ansvar mellom fylker og kommuner.

Innspillet oppbygning

Dette innspillet består av fire deler. I innspillet første del gjøres det rede for oppdragets bakgrunn, politiske forankring og målsetting. Videre blir Kulturtankens metodiske valg og verktøy for datainnsamling forklart nærmere, før Den kulturelle skolesekken og andre relevante prosjekter i Kulturtankens regi, presenteres kort.

Innspillet andre del belyser hvordan de berørte partene i en eventuell ny nasjonal ordning for kunst og kultur til barnehagebarn vurderer tidligere og nåværende ordninger som ligner, og hvordan de stiller seg til å inkludere barnehagebarn i Den kulturelle skolesekken. På bakgrunn av erfaringene og synspunktene som fremkommer, skisserer Kulturtanken i innspillet tredje del et forslag til hvordan en ny nasjonal ordning kan utformes, samt et mindre omfangsrikt alternativ. I besvarelsen har Kulturtanken valgt å vektlegge andre og tredje del, som derfor utgjør de mest sentrale avsnittene i innspillet.

Avslutningsvis, i fjerde del, foreslår Kulturtanken i tillegg øvrige tiltak som kan gjennomføres enten som et ledd i en DKS-satsning eller utenom dette.

I vedlegg 1 og 2 presenteres spørsmål og svar fra de to spørreundersøkelsene som ble benyttet under datainnsamlingen.

Første del

Innspilletets første del gjør rede for oppdragets politiske forankring, målsetning og metodiske valg. Avslutningsvis presenteres relevante prosjekter i Kulturtankens i regi.

1. Bakgrunn og formål

1.1. Bakgrunn for oppdraget

Dette innspillet presenterer og vurderer mulige tiltak for å styrke kunst- og kulturtilbudet for barnehagebarn i hele landet. Innspillet leveres som svar på oppdragsbrev fra Kulturdepartementet til Kulturtanken, mottatt 03.07.19. Oppdraget er forankret i regjeringens politiske plattform av 17. januar 2019, *Granavollplattformen*, der det står at regjeringen vil «Vurdere hvordan kulturtilbudet for barnehagebarn kan forbedres nasjonalt.»¹ I *Granavollplattformen* slås det i tillegg fast at regjeringen skal legge frem en egen stortingsmelding om barne- og ungdomskultur. Det foreliggende innspillet er utarbeidet i tilknytning til barne- og ungdomskulturmeldingen der regjeringens arbeid med å vurdere mulige tiltak for å styrke kulturtilbudet til barnehagebarn blir fulgt opp.

Det eksisterer et tydelig rom for forbedringer i barnehagenes kunst- og kulturtilbud. Tidligere forskning har påpekt et misforhold mellom politiske målsetninger og reell måloppnåelse i arbeidet med kunst, kultur og kreativitet i barnehagen. I rammeplanen for barnehagen, de overordnede bestemmelsene for barnehagens innhold og oppgaver, understrekes det at barnehagen skal legge til rette for at barn får oppleve og ta del i ulike kunst- og kulturuttrykk:

I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. (...) Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker.²

Til tross for at rammeplanen presiserer at «(...) alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold», viser forskning at kunst, kultur og kreativitet er det fagområdet i rammeplanen det jobbes minst med. Mens barnehagene bruker omtrent 80 prosent av tiden til å jobbe med sosial kompetanse, vies kun 20 prosent av arbeidstiden til å jobbe med estetiske fag.³ Slike funn understreker behovet for å vurdere eventuelle tiltak som kan bidra til å styrke barnehagenes kunst- og kulturtilbud.

1.2. Oppdragets formål

Hovedformålet med Kulturtankens oppdrag er altså å vurdere og foreslå tiltak som kan bidra til å styrke kunst- og kulturtilbudet for barn i barnehagen i hele landet. I mandatet, slik det står beskrevet i oppdragsbrevet, heter det blant annet at:

[Kulturtanken skal] vurdere tiltak som kan bidra til å forbedre kulturtilbudet for barnehagebarn nasjonalt. Vi legger til grunn at dere tar utgangspunkt i erfaringer og kunnskap dere har fra arbeidet med målgruppen barn og unge, og den kunnskapen dere sitter på når det gjelder arbeidet opp mot barnehagebarn.

(...) Vi ber Kulturtanken vurdere hva som kan gjøres innenfor DKS-ordningen for å bidra til at kulturtilbudet for barnehagebarn forbedres nasjonalt. Vi ber særskilt om en vurdering av muligheter og begrensninger ved en nasjonal satsing som støtter opp om, og eventuelt bygger videre på, de positive erfaringene fra lokale og regionale initiativ som finnes.

¹ Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, (2019, 65).

² Utdanningsdirektoratet, (2017, 50-51).

³ Gulpinar et al., (2016).

(...) Konsekvensene av å inkludere barnehagene i DKS-ordningen må vurderes for ulike parter som blir berørt, både med tanke på positive og negative virkninger. Budsjettmessige virkninger må også vurderes, og alternative tiltak må kunne gjennomføres innenfor dagens økonomiske ramme. Vi ber dere synliggjøre ulike mulige organisatoriske løsninger (samordning av tilbud til barnehager, felles tilbud til barnehager og barn i grunnskoler på de lavere trinnene etc.) og de ulike økonomiske konsekvensene av disse.

På bakgrunn av oppdragsbrevet har Kulturtanken tolket oppdragets målsetning som todelt. Kulturtanken skal for det første vurdere tiltak som kan bidra til å forbedre kulturtilbudet for barnehagebarn nasjonalt. For det andre skal Kulturtanken, som hovedansvarlig for Den kulturelle skolesekken, særskilt vurdere mulighetsrommet for slike tiltak innenfor DKS-ordningen og ordningens gjeldende økonomiske ramme.

2. Metode og empiri

2.1. Eksisterende data

Datainnsamlingen er basert på både kvalitative og kvantitative metoder, og ble gjennomført i tidsrommet fra september til november 2019. En klar overvekt av Kulturtankens kunnskaps- og vurderingsgrunnlag er basert på besvarelser fra skriftlige bestillinger og spørreundersøkelser utformet spesielt for dette oppdraget. Hvilke aktører Kulturtanken har involvert, og på hvilken måte, skisseres i kapittel 2.2. og 2.3. Det eksisterer imidlertid data og informasjon fra andre relevante prosjekter, samt tidligere gjennomførte undersøkelser, som Kulturtanken har bygget videre på i denne utredningen.

Blikk for barn er et OsloMet-basert forskningsprosjekt som har undersøkt ulike sider ved de yngste barnas livskvalitet i barnehagen, samt barnehagens innhold, med et særlig fokus på estetikk. Sentrale funn i de to tilhørende antologiene *Blikk fra barnehagen* (2016) og *Blikk for barn* (2019), har ved å belyse store mangler i barnehagenes kunstfaglige arbeid, bidratt til å aktualisere og fremheve

viktigheten av oppdraget. I utformingen av egne spørreundersøkelser har Kulturtanken i tillegg dratt veksler på enkelte spørsmålsformuleringer og svarkategorier i *Den norske mor og barn-undersøkelsen* slik de gjengis i Folkehelseinstituttets rapport 2014: 1, *Sammenhenger mellom barnehagekvalitet og barns fungering ved 5 år*.⁴

Kulturbarn 0-8, et samarbeidsprosjekt mellom Kulturtanken, Norsk kulturskoleråd og Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen, ment for å styrke kulturtilbudet til barn i alderen 0-8 år, har også hatt betydning for kunnskapsgrunnlaget. Prosjektet gjennomføres fra desember 2018 til desember 2020 og søker å styrke samarbeidet innad i kommunene og fremme nye ordninger for kompetansebruk på tvers av institusjoner. Av til sammen 42 kommuner som søkte om deltakelse i prøveprosjektet ble seks plukket ut. Foruten søknadene har deltagerkommunenes innrapportering på status og progresjon i forbindelse med det pågående arbeidet bidratt til å belyse fordeler, men også enkelte ulemper, ved ulike samarbeidsmodeller.

⁴ FHI, (2014).

2.2. Innspill i forbindelse med oppdraget

I tråd med oppdragsbrevets føringer bygger Kulturtankens kunnskapsgrunnlag på intern kunnskap og kompetanse, samt innspill fra relevante aktører på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Tidlig i datainnsamlingsperioden ble det gjennomført et dialogmøte med prosjektgruppen til Kulturbarn 0-8, samt én representant fra KS, for å diskutere aktuelle innspillsaktører og egnede metoder for datainnsamling. I oktober ble det i tillegg arrangert dialogmøte for flere ansatte i Kulturtanken, blant annet personer med erfaring fra Rikskonsertenes barnehagekonsertordning. Møtet ble avholdt for å drøfte mulige, fremtidige tiltak i lys av internt ansattes egne erfaringer og kjennskap til lignende ordninger.

I midten av oktober ble det sendt ut skriftlige bestillinger til alle fylkeskommuner. En skriftlig bestilling ble også sendt til DKS Forhandlingsutvalget i Kunstnernettverket for å ivareta perspektivet til det profesjonelle kunstfeltet. I fylkeskommunens bestilling ble det blant annet spurt om hvorvidt de har eller har hatt kulturformidlingstiltak til barnehagebarn i regi av fylkeskommunen, og i så fall hvordan tilbudet er eller har vært organisert og finansiert. I bestillingen til Kunstnernettverket ble de bedt om å vurdere de negative og positive konsekvensene det å inkludere barnehagebarn i DKS-ordningen vil kunne få for organisasjonens medlemmer.

I tillegg til Kunstnernettverket, har 16 av landets 18 fylker levert til dels lange og utfyllende innspill.

2.3. Spørreundersøkelsene

Parallelt med de skriftlige bestillingene ble det sendt ut to digitale spørreundersøkelser: én for alle landets kommuner og én for alle landets barnehager. Undersøkelsen

til kommunene har hatt som mål å fange opp eventuelle kulturordninger rettet mot barnehagene i regi av kommunene generelt, og deres modeller for organisering og finansiering spesielt. Undersøkelsen til barnehagene har på sin side vært utformet med mål om å kartlegge barnehagenes erfaringer med, og vurderinger av hverdagslige kunst- og kulturaktiviteter i barnehagen og eventuelle kunst- og kulturtilbud levert av kommunale ordninger og/eller andre aktører.

Utsendelsen av de to spørreundersøkelsene er basert på Utdanningsdirektoratets lister over alle Norges kommuner og alle Norges barnehager, offentlige så vel som private. De to spørreundersøkelsene er sendt til henholdsvis 420 kommuner og 5186 offentlige og private barnehager, inkludert familiebarnehager. Av 420 kommuner har 55 prosent, 231 kommuner fordelt blant alle landets fylker, besvart spørreundersøkelsen. I barnehageundersøkelsen har 21 prosent fullført spørreundersøkelsen. Dette tilsvarer 1108 barnehager.

Av de barnehagene som svarte på undersøkelsen oppgir 49 prosent å være kommunale og 51 prosent private. Denne fordelingen ligger svært tett på de nasjonale andelene som er henholdsvis 47 prosent og 53 prosent. Vi dekker barnehager fra rundt halvparten av landets kommuner (200) og alle landets fylker. I tillegg er det svært stor grad av overenstemmelse mellom størrelsene på barnehagene i vårt utvalg og størrelsene på alle barnehager i Norge, men barnehager med mer enn 250 barn er noe underrepresentert. Selv om undersøkelsen ikke er representativ i statistisk forstand dekkes et bredt og relevant spekter av barnehager.

2.4. Definisjoner og avgrensninger

Av hensyn til oppdragets rammer for tid og ressurser, og for å styre klar av mulige feiltolkninger, har Kulturtanken

foretatt enkelte avgrensninger og begrepsavklaringer. *Kunst- og kulturtilbud for barnehagebarn* er i dette tilfellet avgrenset til å gjelde den kunsten og kulturen som faktisk tilbys eller ønskes tilbudt i eller i samarbeid med barnehagen. Eventuelle kunst- og kulturtilbud som gis til barn i alderen 0-5 år utenom barnehagens åpningstider omfattes følgelig ikke av dette innspillet.

Innspillsaktørene er valgt ut med tanke på å sikre synspunktene til alle de som på en eller annen måte blir direkte berørt dersom landets barnehagebarn inkluderes i DKS-ordningen. Dette omfatter instanser i den offentlige forvaltningen – Kulturtanken, administrasjonen i fylkeskommuner og kommuner, samt de profesjonelle kunstnerne og barnehagepersonalet. Barnas stemmer er i denne sammenheng ivaretatt av barnehagepersonalet og deres vurderinger av barnas utbytte av kulturaktivitetene i barnehagen. Dette innebærer at aktører som grunnet

politiske beslutninger eller lokale hensyn *kan* bli berørt av tiltak ment for å styrke kulturtilbudet til barnehagene, ikke har gitt egne innspill til utredningen. Det frivillige kulturlivet, UH-sektoren, biblioteker, kulturskolene og skolene, er eksempler på slike aktører.

I spørreundersøkelsen bes barnehagene vurdere egne, hverdagslige kulturaktiviteter, samt eventuelle DKS-liknende samarbeid. For å sile ut de mange spontane, enkeltstående og ustrukturerte aktivitetene som i større eller mindre grad har elementer av kunst og kultur i seg, blir barnehagene spurt om hvor ofte de gjennomfører «aktiviteter som en del av et planlagt opplegg». I den delen av undersøkelsen som forsøker å fange opp eventuelle ordninger etter mal fra DKS, har vi definert «ordning» som «et profesjonelt kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn, (...) for eksempel Den kulturelle bæremeisen, Kultursekken, Den kulturelle sandkassen eller lignende.»⁵

3. Relevante prosjekter fra Rikskonsertene og Kulturtanken

Foruten Den kulturelle skolesekken (DKS), finnes det andre tidligere og pågående ordninger og prosjekter i Kulturtanken som bidrar til å belyse viktigheten av et styrket kunst- og kulturtilbud for barn i barnehagen. I det følgende kapittelet presenteres det viktigste og mest sentrale arbeidet i så måte. Ordninger og samarbeid på fylkeskommunalt og kommunalt nivå, presenteres senere i teksten.

3.1. Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) ble opprettet i 2001 og er et samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Ordningen sørger for at alle elever i Norge, uavhengig av bakgrunn, økonomi og geografi, jevnlig og gjennom 13 års skolegang får oppleve et bredt kunst- og kulturtilbud innen seks kunst- og kulturuttrykk: visuell kunst, litteratur, musikk, scenekunst, kulturarv og film.⁶ Opplevelsene foregår i skoletiden, enten på skolen eller i utflukter i regi av skolen, og det presiseres i ordningens prinsipper at tilbudet skal samspille med

⁵ Spørreundersøkelsene er gjengitt i sin helhet i vedlegg 1 og 2.

⁶ I 2006 ble barnehagene vurdert inkludert i DKS av sekretariatet i DKS, Norsk kulturråd. Det ble imidlertid besluttet å heller innlemme VGS i ordningen.

skolens læreplaner. Ordningen finansieres gjennom årlig tilførsel av midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS som fordeles av Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (tidligere Rikskonsertene) til landets 18 fylker, samt 12 kommuner (såkalte direktekommuner), etter en fordelingsnøkkel som tar hensyn til tilskuddsmottakerens elevtall og geografi. Fylkene og kommunene bidrar i tillegg med vesentlige midler til å finansiere ordningen. Som konsekvens av regionreformen vil Kulturtankens tilskuddsmottakere fra og med 2020 være landets 11 fylker. Kulturtanken har det nasjonale ansvaret for forvaltning og utvikling av ordningen.

Ordningen blir organisert og praktisert ulikt hos alle tilskuddsmottakerne.⁷ Hovedmodellen er at en DKS-administrasjon sørger for ett eller flere årlige, faste tilbud av høy kvalitet fra ulike kunst- og kulturuttrykk, formidlet av profesjonelle kunstnere, utøvere og formidlere, til skoleelever i skoletiden. Det er denne definisjonen som ligger til grunn når DKS-lignende modeller for barnehagen blir presentert under.

3.2. Barnehagekonsertordningen (1998-2018)

Rikskonsertene og syv fylkeskommuner hadde avtalefestet samarbeid om barnehagekonserter fra 1993. *Barnehagekonsertordningen* ble opprettet i 1998 som en tilleggsavtale til skolekonsertordningen. Ordningen ble gradvis utvidet og inkluderte på det meste 13 fylker, før den ble lagt ned i 2018 som en konsekvens av omleggingen fra Rikskonsertene til Kulturtanken. Ordningen omfattet da samarbeid mellom Rikskonsertene og Aust-Agder, Buskerud, Hedmark, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Oppland, Rogaland, Sogn og Fjordane, Telemark, Troms, Vest-Agder og Østfold. Ordningen var et spleiselag mellom Rikskonsertene og fylkene der hver part betalte 50 prosent av utgiftene

knyttet til virksomheten (totalt 6 100 000 kroner i 2017). Rikskonsertenes fylkesprodusent og fylkeskommunens turnélegger var ansvarlig for produksjon, kommunikasjon og gjennomføring av tilbudene. Rikskonsertene hadde ansvar for kvalitetssikring av tilbudet gjennom godkjenning av programplaner og tildeling av produksjonsmidler, rapportering til TONO, et eget programråd for evaluering av produksjonene, samt ulike utviklingsprosjekter og nettverksbygging. I ordningens siste fulle år, 2017, ble det rapportert om 928 konserter som hadde et totalt publikumstall på 26 339, omtrent 10 prosent av alle landets barnehagebarn.⁸

3.3. BUSK: Hva sier de yngste barna selv? (2019-2020)

BUSK – Barn og unges stemmer-kunst og kultur, er et større medvirkningsopplegg som ble gjennomført i forbindelse med barne- og ungdomskulturmeldingen. Gjennom et utstrakt samarbeid med en rekke ulike aktører fikk Kulturtanken våren og sommeren 2019, innspill fra over 1000 barn og unge i alderen 3-19 år fra hele landet. Gjennom BUSK har barn og unge fått si sin mening om kunst og kultur: hva de opplever som meningsfullt, hva de opplever som utfordrende og hva de ønsker mer av.

Blant barn i barnehagen er kunst- og kulturaktiviteter først og fremst forbundet med å ha det gøy. Det å kunne ta aktiv del i kunst- og kulturaktiviteter i barnehagen oppleves som en sentral kilde til glede. Beskrivelser av hvor moro det for eksempel er å danse, grise med fingermaling eller synge sanger sammen, er typisk for aldersgruppen. Fordi aktivitetene i barnehagen ofte foregår i grupper er kunst og kultur også en viktig nøkkel til sosiale fellesskap barna imellom, både fordi det innebærer aktiv deltagelse og samhandling der og da, men også fordi opplevelsene

⁷ For detaljert beskrivelse av hvordan arbeidet med DKS organiseres i fylkene, se Kulturtanken (2019a).

⁸ Statistisk sentralbyrå, (2019a)

blir viktige samtaleemner og gir inspirasjon til spontanlek blant barna i etterkant.

Barna i barnehagen er tydelige på at de ønsker seg flere kunst- og kulturaktiviteter oftere. Slik barnehagebarna selv ser det, er det alt for lite kunst og kultur i barnehagene.⁹

3.4. Kulturbarn 0-8 (2018-2020)

Kulturbarn 0-8 er et utviklingsprosjekt med fokus på kunst, kultur, kreativitet og kompetanse i arbeid med barn i aldersgruppen null til åtte år. Prosjektets overordnede mål er å styrke samarbeidet innad i kommunene, samt finne gode løsninger for bruk av lokal kunst- og kulturfaglig kompetanse på tvers av institusjonene. *Kulturbarn 0-8* skal bidra til å finne ulike samarbeidsmodeller innen skole, barnehage, kulturskole og kunst- og kulturfeltet for øvrig i kommunen. Videre er det et mål at prosjektet skal bidra til å øke kvaliteten og omfanget av barns møter med kunst og kultur,

samt styrke den kunst- og kulturfaglige kompetansen til personer som jobber med aldersgruppen gjennom kompetansehevende tiltak. Prosjektet ønsker å bidra til økt kunnskap om, og engasjement for effekten av kunst og kultur.

Prosjektstrategien til *Kulturbarn 0-8* er delt i to innsatsområder: å skape et helhetlig oppvekstmiljø gjennom samarbeid om kunst og kultur, samt å øke kompetansen knyttet til kunst, kultur, kreativitet og livsmestring. Samarbeidspartnerne for *Kulturbarn 0-8* er Norsk kulturskoleråd, Nasjonalt senter for kunst - og kultur i opplæringen, Nord Universitet og Kulturtanken, og gjelder for 2018 - 2020. Prosjektlederansvaret er forankret i Kulturtanken. Av 42 søknader fra kommunene, ble følgende seks Kulturbarn-kommuner valgt: Røros, Målselv, Kristiansand, Fredrikstad, Sunnfjord og Øygarden. Søknadene var forankret hos rådmann eller kultursjef, med henvisning til kommuneplaner som vektlegger kunst og kultur som et sentralt tiltak for å styrke barn og unges oppvekstmiljø og helse i kommunen.

⁹ Kulturtanken, (2019b).

Andre del

Ett mulig tiltak for å styrke kulturtilbudet til barnehagebarn er å inkludere tilbud til barnehagebarn i ordningen Den kulturelle skolesekken (DKS). I kapitlene som følger vil det redegjøres for måter kulturtilbud til barnehagebarn blir organisert og finansiert på av fylker, kommuner og barnehager, med og uten forbindelse til DKS.

4. Fylkeskommunale ordninger for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn

Flere fylker sørger for et organisert og profesjonelt kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn i dag. De fleste av disse er organisert i direkte forlengelse av Rikskonsertenes barnehagekonsertordning.

- 8/18 fylker (Aust-Agder, Buskerud, Oslo, Telemark, Trøndelag, Troms, Vest-Agder og Østfold) har et slikt tilbud til barnehagebarn i dag. I tillegg oppgir Sogn og Fjordane at de har et «sporadisk» tilbud til barnehagebarn.
- 2/18 fylker (Akershus og Finnmark) har ikke hatt et slikt tilbud i dag, og har heller ikke hatt det de siste fem årene.
- 6/18 fylker (Oppland, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hedmark, Vestfold og Rogaland) har hatt et slikt tilbud tidligere (se over om Rikskonsertenes barnehagekonsertordning), men oppgir at det ble avsluttet i 2018.
- Nordland og Hordaland fylkeskommune har ikke besvart Kulturtankens henvendelser. Etter det Kulturtanken erfarer har ikke Nordland og Hordaland nå eller tidligere hatt organiserte tilbud til barnehagebarn.

4.1. Oppsummering av dagens fylkeskommunale ordninger

Hvordan er ordningene organisert?

- I Aust-Agder, Buskerud, Telemark, Trøndelag, Vest-Agder er ordningen organisert under samme administrative enhet som har ansvar for DKS.
- I Østfold er ordningen organisert av fylkesbiblioteket. I Troms er ordningen organisert av Landsdelmusikerordningen i Troms. I Oslo

leverer Kulturetaten tilbud til barnehagen, mens Utdanningsetaten har ansvar for DKS.

- De fleste fylkene oppgir at de hovedsakelig tilbyr musikktilbud med turnerende musikere som besøker barnehagene. Flere av fylkene produserer disse forestillingene selv.
- Alle fylkene, med unntak av Oslo, tilbudet selv. I Oslo er det utøverne som utfører administrative arbeidsoppgaver, inkludert kontraktering og booking.
- Det er valgfritt for barnehagene å benytte seg av ordningene, men det oppgis at etterspørselen er veldig høy.
- Ingen fylker oppgir at de når alle barnehager i sitt fylke. For eksempel forklarer Aust-Agder – fylket som oppgir publikumstall og har høyest oppgitt budsjetttramme – at de anslagsvis når 1500-2000 av totalt 6000 barnehagebarn i fylket.
- Mesteparten av tilbudet er rettet mot de eldste barna i barnehagen (3-6 år).

Hvordan er ordningene finansiert?

- Alle fylkene, med unntak av Oslo, finansierer sine ordninger gjennom videreføring, samt eventuell utvidelse, av midlene som ble tildelt gjennom barnehagekonsertordningen. De oppgitte økonomiske rammene strekker seg fra 140 000,- (Østfold) til 350 000,- (Aust-Agder).
- Midlene dekker kun honorarer til utøvere og reise/diett/overnatting, samt eventuelle produksjonskostnader i fylkene som produserer selv. Personal- og administrasjonsutgifter er ikke inkludert.
- Oslo har en søkbar ordning der kr 3 000 000 finansieres over kommunens kulturbudsjett.

- 5/8 fylker oppgir at ordningene omfatter egenandeler fra barnehagene per forestilling (fra 400,- til 800,-).

Hvilke føringer gis for å sikre omfang på tilbud, pedagogisk kvalitet og relevans for aldersgruppen?

- Oslos ordning er en tilskuddsordning med klare kriterier og vilkår: Tiltakene skal være av høy kvalitet, inspirere barn til egen kunst- og kulturaktivitet og helst foregå i barnehagen.
- Ingen av de andre fylkene oppgir formelle føringer for sine ordninger, men enkelte henviser til Rammeplanen for barnehager, erfaringer fra Rikskonsertene og forankring i politiske vedtak.

- Vest-Agder fremhever at ordningens omfang styres av budsjettammen. Det er god grunn til å tro at det gjelder de andre fylkene også.

Hvordan vurderer barnehagene ordningene?

- Alle fylker, med unntak av Oslo, melder om særdeles gode tilbakemeldinger fra barnehagene og at det er svært høy etterspørsel etter tilbudet.
- Oslos ordning er innført i 2019 og det er ikke gjennomført evalueringer.

4.3. Oversikt over dagens fylkeskommunale ordninger

	Navn	Organisering	Finansiering	Føringer	Vurderinger
Aust-Agder	Den kulturelle bæremeisen	Fast ordning med tilbud innen alle kunstuttrykk leveres av Aust-Agder bibliotek og kulturformidling som er Aust-Agder fylkeskommunes virksomhet for gjennomføring av Den kulturelle skolesekken og fylkesbibliotek-oppgaver.	Ordningen er finansiert av fylkeskommunen med brutto ramme i 2019 på 350 000,- Barnehagenes egenandel: 800,- per forestilling. Nettoutgift for fylkeskommunen: 290 000,-	Ordningen er et resultat av et prøveprosjekt (2012-17), forankret i en politisk sak om tilbudet. Det er ingen formelle føringer utover fylkestingsvedtaket som sier at det skal være kultur på profesjonelt nivå, men man bruker den kompetansen som allerede finnes i DKS og sikrer på denne måten kvaliteten. Størrelsen på tildelte midler styrer omfanget av tilbudet (normalt 50-60 forestillinger per år). Man når anslagsvis 1 500-2 000 barn hvert år av de ca. 6 000 som går i barnehage i Aust-Agder.	Tilbakemeldingene fra barnehagene er svært gode. Ordningen er populær. Barnehagene melder at det generelt er få tilbud til denne målgruppa, spesielt til de yngste. Det er også få tilbud i områdene utenfor byene. Tilbud innen scenekunst er spesielt kjærkomment.
Buskerud	Barnehage konsertordning	Fast ordning med begrenset tilbud til enkelte barnehager levert av Buskerud FK og administrert (booking/produksjon/turneleggging etc.) av musikkprodusenten i DKS-enheten.	Videreføring av midler som ble brukt til Rikskonsertenes barnehagekonsertordning. Brutto ramme: 200 000,- per år. Barnehagene betaler 400,- i egenandel for én konsert i året.	Det foreligger ingen formelle føringer. Rikskonsertenes modell for tilbud, pedagogisk og kunstnerisk kvalitet, benyttes.	Ingen formell evaluering av ordningen. Musikkprodusent ser mange av konsertene, og det meldes om veldig gode tilbakemeldinger fra barnehagene. Profesjonelle kunst- og kulturtilbud i barnehagen er sterkt ønsket.
Oslo	Kultur til barnehager	Tilskuddsordning for profesjonelle kunst- og kulturaktører som administreres av Kulturretaten (oppstart 2019). Aktørene har hovedansvaret for egne turneer - turnélistene oversendes Kulturretaten.	Fullfinansiert av Oslo: 3 000 000,- Ingen egenandel for barnehagene.	Formål og virkeområde er fastsatt i ordningens retningslinjer. Se: https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/tilskudd-legater-og-stipend/tilskudd-til-kultur-i-barnehager/#gref	Ingen evaluering er gjennomført, men uformelle tilbakemeldinger viser at dette er et etterlengtet tilbud.

	Navn	Organisering	Finansiering	Føringer	Vurderinger
Telemark ¹⁰	Barnehage-konserter	Fast ordning med tilbud til alle barnehagebarn i fylket levert av Telemark FK. Tilbudet blir initiert, produsert og administrert av musikkprodusenten i DKS-enheten.	Videreføring av midler som ble brukt til Rikskonsertenes barnehage-konsertordning. Økonomisk ramme er ikke oppgitt. Barnehagene betaler 750,- i egenandel per konsert.	Ordningen er forankret i Strategi for kultur og kulturarv 2014-2015 og revidert handlingsprogram 2018-20, hvor konserttilbudet til barnehagene er et prioritert område. Ellers ingen formelle føringer. Det henvises til erfaringer fra Rikskonsertene og Rammeplan for barnehagen (2017).	Faste evalueringsrutiner, samt en rekke spontane tilbakemeldinger per e-post og telefon. Barnehagene er svært takknemlige for tilbudet, og produksjonene treffer vanligvis målgruppa veldig godt. Kvantitativ evaluering fra barnehagene (svarprosent 54) viser jevnt over høy tilfredshet med tilbudet (gjennomsnittlig score: 4,58/5).
Trøndelag	Barnehage-konserter	Fast ordning med påmeldingstilbud til alle barnehager. Tilbudet blir produsert og administrert av musikkprodusenten i DKS-enheten (og Fylkesmusikerordningen).	Finansiert gjennom videreføring av midler som ble brukt til Rikskonsertenes barnehage-konsertordning, samt økning av rammen tilsvarende	Ingen faste føringer for ordningen. Påmelding med først-til-mølla-prinsippet. Det oppgis at Trøndelag fylkeskommune (TFK) forsøker å fordele turneer geografisk ettersom de ikke kan dekke etterspørselen.	TFK oppgir at barnehagene er veldig glade for tilbudet og etterspør mer. Viktigheten av et kunstnerisk tilbud i barnehagene påpekes.
Troms	Barnehage-konserter	Utvählte kommuner tilbys konserter hvert år. Tilbudet administreres og organiseres av Landsdelmusikerordningen (LINN).	Tilbudet ble tidligere finansiert med midler tildelt fra Rikskonsertene. Dagens tilbud finansieres gjennom LINN-ordningen.	Det finnes ingen formelle føringer.	Tilbudet blir veldig godt mottatt av barnehagene. Troms FK oppgir at etterspørselen er mye større enn de kan dekke.
Vest-Agder	Barnehage-konserter	Fast ordning med påmeldingstilbud til alle barnehager. Tilbudet blir administrert av Vest-Agder fylkeskommune. I tillegg forekommer det enkelte store DKS-satsninger som også kan omfatte barnehagebarn.	Tilbudet er fullfinansiert av fylket, og gratis for barnehager og kommuner.	Det er budsjettammene som bestemmer omfanget på tilbudet. Pedagogisk, kunstnerisk kvalitet og relevans for aldersgruppen er sikret gjennom arbeidet til en profesjonell produsent i fylkeskommunen.	Barnehagene vurderer tilbudet som svært positivt, og Vest-Agder FK oppgir at etterspørselen er veldig mye større enn det de har budsjettammer til.
Østfold	Ukjent navn	Ordning som sørger for kulturtilbud (hovedsakelig litteratur i kombinasjon med andre uttrykk), administrert av fylkesbiblioteket i Østfold kulturutvikling. Fylket organiserer turnéer som vanligvis foregår på folkebibliotekene, som igjen har kontakt med barnehagene.	Fullfinansiert av fylket som erstatning for barnehage-konsertene. Årlig ramme: 140 000,- Ikke iberegnet personalkostnader, kun produksjonsstøtte. Barnehagene og/eller bibliotekene må bidra med deler av finansieringen av ordningen. Deltagelse er derfor avhengig av kommuneøkonomi.	Østfold FK henviser til Rammeplanen for barnehager som førende for utviklingen av tilbudet. Det henvises også til politiske argumenter om tidlig innsats.	Det rapporteres om svært gode tilbakemeldinger fra barnehagene.

¹⁰ Vestfold har ingen ordning i dag, men oppgir i felles svar at det er ønskelig å videreføre Telemarks ordning etter fylkessammenslåingen i 2020.

5. Kommunale ordninger for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn

Det finnes i dag ingen landsdekkende oversikt over kommunale ordninger som sørger for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. I løpet av oktober 2019 gjennomførte Kulturtanken en spørreundersøkelse som ble sendt til 421 kommuner (Oslo er behandlet som fylke), der de ble bedt om å svare på spørsmål knyttet til eventuelle ordninger for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn i kommunale regi. 253 av disse har besvart undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 55 prosent. Oppsummeringen og oversikten under begrenser seg til disse besvarelsene.

- 12 prosent av kommunene (31 kommuner) har en slik ordning i dag.¹¹
- Av de 203 som svarer nei er det 10 prosent (19 kommuner) som svarer at de har hatt en slik ordning de siste fem årene.
- Av de 203 som svarer nei er det 7 prosent (14 kommuner) som svarer at de har planer om å innføre en slik ordning i løpet av de neste årene.¹²

Kommunene som oppga at de har en slik ordning ble spurt om hvordan ordningen er organisert og finansiert, samt hvilke føringer som gis for å sikre omfang på tilbudet, pedagogisk kvalitet og relevans for aldersgruppen, samt hvordan barnehagene vurderer tilbudet.

5.1. Oppsummering av dagens kommunale ordninger

Hvordan er ordningene organisert?

- Det finnes tilbud til barnehagebarn som er organisert i en kommunal DKS-lignende modell i 18 kommuner:

Porsgrunn, Trondheim, Kongsberg, Asker, Askøy, Bergen, Sola, Vinje, Skaun, Nome, Vennesla, Øygården, Fyresdal, Rindal, Hol, Gjerstad, Åfjord, Målselv. Fire av disse administreres av ansatte i kulturskolen (Asker, Kongsberg, Nome og Trondheim).

- Andre, ulikt organiserte tilbud (besøk av kulturskolelærere, musikkbarnehage ol.) til barnehagene blir levert av kulturskolen i 6 kommuner: Frosta, Eid, Skjåk, Ås, Nord-Odal og Øystre-Slidre.
- Kommunene Nore og Uvdal, Eidfjord, Modalen, Bygland, Lierne, Sør-Aurdal oppgir at de forsøker å samkjøre egnede DKS-tilbud mellom de yngste skoleelevene og de eldste barnehagebarna. I enkelte kommuner er dette forankret i lokal plan for DKS, mens det i andre tilfeller foregår mer sporadisk.
- Eidsvoll kommune har en avtale med Unge Viken Teater (tidligere Akershus teater) for 2018 og 2019 som sørger for at alle barnehager blir besøkt én gang per semester.

Hvordan er ordningene finansiert?

- I 18/31 kommuner er ordningene utelukkende finansiert gjennom kommunens kulturbudsjett. Flere sier at dette er basert på midler til DKS.
- I 7/31 kommuner betaler barnehagene en egenandel mens resten dekkes av kommunens kulturbudsjett.
- I 2/31 kommuner blir tilbudene finansiert gjennom kommunens budsjett for kulturskolen.
- Eidfjord kommune oppgir at ordningen delvis blir finansiert av fylkeskommunale og kommunale midler.
- Gjerstad og Nord Odal kommune oppgir at barnehagene dekker alle utgifter.

¹¹ 20 prosent av kommunene (50 kommuner) oppgir at de har en slik ordning i dag. Kulturtanken har gjennomgått besvarelsene og sammenstilt med annen tilgjengelig informasjon, og konkluderer med at 31 av disse er reelle ordninger.

¹² Merk: 29 prosent svarte nei og 63 prosent vet ikke.

- Målselv kommune oppgir at tilbudene er finansiert av kommunale midler og midler mot bekjempelse av barnefattigdom fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

- Enkelte kommuner legger vekt på at det ansvarlige personalet selv har tilstrekkelig kompetanse til å sørge for pedagogisk kvalitet og relevans for aldersgruppen.
- Enkelte viser til retningslinjene for DKS.

Hvilke føringer gis for å sikre omfang på tilbud, pedagogisk kvalitet og relevans for aldersgruppen?

- De færreste kommunene har noen formelle føringer for sine ordninger.
- Enkelte kommuner har forankret ordningene i lokale planer og strategier.

Hvordan vurderer barnehagene tilbudene?

- De fleste kommune melder om veldig gode tilbakemeldinger fra barnehagene og at det er svært høy etterspørsel etter tilbudet.

5.2. Oversikt over dagens kommunale ordninger

	Navn	Organisering	Finansiering	Føringer	Vurdering
Asker	Den kulturelle barnehagesekken	DKS-lignende modell som administreres av Asker kulturskole.	Kommunen: kr 50 000. I perioden 2003-9 var det satt av kr 42 000 til kompetansehevede tiltak til barnehagepersonell	Tilbudet skal være oppsøkende (besøke barnehagene) og gratis.	Ingen evaluering er foretatt.
Askøy	Den kulturelle bæremeisen	DKS-lignende modell som er administrert av biblioteket og barnehageavdelingen i kommunen. Innsendte søknader blir vurdert av en komité på biblioteket.	Kommunen	Det skal være profesjonelle kunstnere og tilbud for alle aldersgrupper.	Evaluering foreligger. Barnehagene er veldig fornøyd.
Bergen	Den kulturelle bæremeisen	DKS-lignende modell som er administrert av Barnas kulturhus, en enhet i Kulturskolen.	Kommunen	Besøk på profesjonelle kunstarenaer, og kunstnerne skal jobbe i utvalgte barnehager for å skape kunst med barna.	Tilbudet blir godt mottatt, og det er stor etterspørsel.
Bygland	Ukjent	Barnehagen organiserer selv.	Kommunen (DKS-midler)	Ingen formelle føringer	Barnehagene vurderer tilbudet positivt.
Eid	Musikk i barnehage	Kulturskolen sørger for at én ansatt med musikalsk og pedagogisk kompetanse tilbyr et gratis sesongprogram i barnehagene.	Kommunen (kulturskolen)	Ingen formelle føringer	Barnehagene er strålende fornøyde og etterspør et større tilbud
Eidfjord	Ukjent	DKS-produksjoner tilbys barnehagebarn (det er én barneskole og én barnehage i kommunen). Administrert av kommunens kulturenhet.	Kommunen: kr 37 000 + fylkeskommunale DKS-midler: kr 25 000	Samme føringer som DKS	Ukjent
Eidsvoll	Ukjent	Kommunen har en avtale med Unge Viken Teater (tidl. Akershus teater) for 2018 og 2019, med avtale om forestilling til alle barnehagene per semester. Tilbudet er utviklet av teatret spesielt for barnehagebarn	Kommunen, med ukjent egenandel fra barnehagene	Ukjent	Evaluering er foretatt. Barnehagene er veldig godt fornøyd med tilbudet.

	Navn	Organisering	Finansiering	Føringer	Vurdering
Frosta	Ukjent	Kommunen har i 15 år sørget for at en kunstner kommer til én natur- og kunstbarnehage noen timer én dag i uken. Tilbudet blir gitt til en gruppe som har sitt siste år i barnehagen og resulterer i kunstutstilling sammen med andre voksne utstillere. Høytidelig utstillingsåpning for familie og andre.	Kommunen. Anses som en del av grunnbemanningen i kommunen.	Kunstner står fritt til å lage innhold tilpasset til barnegruppen.	Barnehagen er svært fornøyd med tilbudet.
Fyresdal	Den kulturelle bæremelsen	DKS-lignende modell administrert av kommunens kulturavdeling, som en del av lokal plan for DKS. Egne tilbud til barnehagen, samt samordning av DKS-tilbud	Kommunens kulturbudsjett	Ingen formelle føringer	Barnehagene er ganske fornøyd, men det oppgis at kommunen og barnehagene kan samarbeide bedre om planlegging.
Gjerstad	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av barnehagefaglig ansatt i kommunen som bestiller tilbud. Praktisk organisering foregår i kontakt mellom barnehager og formidlere.	Barnehagene	Ingen formelle føringer	Evaluerings foretatt. Positive tilbakemeldinger fra barnehagene.
Hol	Den kulturelle barnehagesekken	DKS-lignende modell administrert av kommunen.	Kommunen	Ukjent	Ukjent
Kongsberg	Sølvtråden - Den kulturelle skole- og barnehage-sekken	DKS-lignende modell administrert av koordinator ansatt i kulturskolen. Eksistert siden 2003.	Kommunen med egenandel fra barnehagene	Forankret i plan- og strategidokumenter for barnehage. Det er kulturkontakter i hver barnehage, årlige innspillmøter før neste års tilbud planlegges, kunstnerisk og pedagogisk kvalitetssikring via kulturskolepedagoger og kunstnere. Tilbudene for både skole og barnehage tilstrebes å i størst mulig grad følge ramme- og læreplanverk.	Evaluerings foretatt. Nesten utelukkende gode tilbakemeldinger.
Lierne	Ukjent	DKS-produksjoner tilbys barnehagebarn. Administrert av kommunen.	Kommunen (DKS-midler)	Ingen formelle føringer.	Ukjent
Modalen	Ukjent	DKS-produksjoner tilbys barnehagebarn. Administrert av kommunen.	Kommunen (DKS-midler)	Ukjent	Ukjent
Målselv	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av kommunen. Det arrangeres ca. én turne i året med ulike kunstnere i regi av BUA. Enkelte produksjoner i regi av kulturskolen, samt samorganisering med DKS-tilbud der det er mulig.	BUA (Barn og unges aktiviteter) finansieres delvis gjennom kommunale midler og midler mot bekjempelse av barnefattigdom fra Bufdir.	Ingen formelle føringer	Barnehagene gir gode tilbakemeldinger på tilbudene. Stor etterspørsel.
Nore og Uvdal	Skreppa	DKS-produksjoner tilbys barnehagebarn. Administrert av kommunen. I tillegg er det utarbeidet andre obligatoriske tiltak og forslag til opplevelser og aktiviteter.	Kommunen (DKS-midler)	Forankret i lokal DKS-plan.	Ukjent

	Navn	Organisering	Finansiering	Føringer	Vurdering
Nome	Den kulturelle sandkassa	DKS-lignende modell administrert av kulturskolen.	Kommunen: kr 50 000 per år. Egenandel fra barnehagene: kr 100 per barn per år	Forankret i samarbeidsavtale mellom oppvekstetaten og kulturskolen.	Evaluerings er foretatt. Barnehagene er utelukkende positive.
Nord-Odal	Musikkbarnehage	Kulturskolen tilbyr barnehagene å kjøpe «musikkbarnehage». 45 min per uke i løpet av semesteret	Barnehagene.	Ukjent	Ukjent
Porsgrunn	Den kulturelle bæremøisen	DKS-lignende modell administrert av kommunens kulturavdeling som kjøper inn profesjonelle kulturopplevelser og lager et program hvert halvår. Barnehagene mottar 4-5 tilbud hvert år. De fleste vises i barnehagen, men noen også i kulturhuset. Medlemsordning 20/30 private og kommunale barnehager er med i ordningen. Eksistert siden 2005.	Kommunens kulturbudsjett: kr 200 000. Egenandeler fra barnehagene er kr 100 per år per barn, totalt kr 150 000.	Kunstnerisk kvalitet. Opplevelsen i fokus. Tilbudet skal være rettet mot barn 0-6 år.	Barnehagene er veldig fornøyde.
Rindal	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av lokalt kulturforum med representanter fra skole, museum, kino, kulturskole, kulturkontor og bibliotek.	Kommunen	Ingen formelle føringer. Lokalt kulturforum vurderer innhold i tilbudet.	Ukjent
Skjåk	Ukjent	Kulturskolen deltar i kulturrelaterte prosjekter i barnehagen.	Kommunen (det oppgis at det brukes prosjektmidler og midler fra DKS).	Ingen formelle føringer.	Det er høy etterspørsel blant barnehagene.
Skaun	Den kulturelle barnehagesekken	DKS-lignende modell administrert av bibliotek, kulturadministrasjon og barnehagene. Barnehagene får 2-3 tilbud i året.	Kommunens kulturbudsjett med egenandel fra barnehagene.	Forankret i egen plan for Den kulturelle barnehagesekken.	Veldig gode tilbakemeldinger og høy etterspørsel blant barnehagene.
Sola	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av kommunens kulturavdeling	Kommunen med egenandel fra barnehagene	Valgfritt tilbud.	De barnehagene som er med, gir gode tilbakemeldinger.
Sør-Aurdal	Ukjent	DKS-produksjoner tilbys barnehagebarn	Kommunen (DKS-midler)	Det skal være profesjonelle utøvere.	Barnehagene mener tilbudet er veldig bra.
Trondheim	Den kulturelle barnehagesekken	DKS-lignende modell administrert av kommunens avd. oppvekst og utdanning. Kulturskolen v/avd. for DKS har gjennomføringsansvar (to ansatte). Det finnes et programråd bestående av representanter fra kunstfeltet, barnehage og barnehageutdanningen (DMM), som sørger for utvikling og kvalitetssikring.	Kommunen: kr 800 000. I tillegg inngår kommunens avtaler om gratis inngang i museer, symfoni orkesterets barnehagekonserter mm., samt ordning med gratis transport med rutebuss mellom kl. 9-14.	Barnehagesekken følger ideer og tanker fra Den kulturelle skolesekken og inkluderer tilbud innen alle kunstuttrykk. I tillegg har barnehagesekken fokus på kompetanseheving for ansatte i barnehager gjennom kurs og verksteder.	Evaluerings og tilbakemeldinger fra barnehagene er svært god. Det er enorm pågang fra barnehagene. Ikke mulig å dekke etterspørselen innen dagens budsjett. P.t. kan det kun tilbys én opplevelse per barnehagebarn per år. I tillegg kommer barnehagebesøk i institusjoner og museer.
Vennesla	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av kulturrådgiver i kommunen. Påmeldingstilbud.	Kommunens kulturbudsjett med egenandel fra barnehagene: kr 30 per barn per forestilling	Det henvises til føringene for DKS og Den kulturelle spaserstokken.	Barnehagene er veldig fornøyde.
Vinje	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av kommunens kulturkontor i samarbeid med lederne i barnehagene. Noe egenproduksjon.	Kommunen med enkelte egenandeler fra barnehagene	Ingen formelle føringer.	Barnehagene er godt fornøyd.

	Navn	Organisering	Finansiering	Føringer	Vurdering
Øygården	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av kommunen: barnehagene tilbys valgfri teaterforestilling.	Kommunen	Ukjent	Ukjent
Øystre-Slindre	Musikkbarnehage	Kulturskolen tilbyr barnehagene gratis «musikkbarnehage». Tre kulturskolelærere med ulik musikkbakgrunn er 36 ganger i hver barnehage i løpet av et skoleår.	Kommunen (kulturskolen)	Pedagogisk og kunstnerisk kvalitet blir vektlagt	Barnehagene er stort sett veldig fornøyd med tilbudet.
Åfjord	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av kommunens kulturavdeling.	Kommunen	Ukjent	Ukjent
Ås	Ukjent	DKS-lignende modell administrert av kulturskolen.	Kommunen	Ukjent	Ukjent

6. Kunst- og kulturtilbud i barnehager

Slik det er redegjort for i kapittel 4 og 5 har flere fylker og kommuner ordninger som sørger for et organisert kunst- og kulturtilbud til barnehagene. Ordningene inngår på ulikt vis som supplement til de ordinære kulturaktivitetene som foregår i barnehagene. For å frembringe mer kunnskap om hvordan ordningene fungerer i praksis og hvordan barnehagene selv vurderer tilbudet de mottar, sendte Kulturtanken ut en spørreundersøkelse til alle landet barnehager. Undersøkelsen ble sendt til styreren i 5258 barnehager og ble i løpet av oktober 2019 gjennomført av 1108 av disse.¹³ Undersøkelsen tok for seg barnehagens erfaringer med DKS-lignende ordninger. For å kontekstualisere svarene, inkluderte også undersøkelsen spørsmål om barnehagenes hverdagslige kulturaktiviteter, barnehagenes samarbeid med andre aktører på eget initiativ, samt finansiering av kulturaktiviteter i barnehagen.

Undersøkelsen fokuserte på barnehagenes erfaringer med kulturaktiviteter som blir levert gjennom kommunale og fylkeskommunale ordninger i løpet av det siste året. I spørsmålsteksten ble det presisert at undersøkelsen rettet seg mot ordninger som for eksempel «*Den kulturelle bæremeisen, Kultursekken, Den kulturelle sandkassen eller lignende*». De som svarte at de hadde benyttet seg av et slikt tilbud ble så bedt om å ta stilling til spørsmål knyttet til omfang, type og kvalitet.

46 prosent av barnehagene som har besvart undersøkelsen oppgir at de har benyttet seg av et tilbud i regi av en DKS-lignende ordning. Dette er et relativt høyt tall. Dette kan skyldes at barnehager som benytter seg av slike tilbud har vært mer tilbøyelig til å besvare undersøkelsen, eller at barnehager fra kommuner der det eksisterer slike ordninger er overrepresentert av andre grunner.

6.1. Svar fra undersøkelsen

Barnehagenes erfaringer med kommunale og fylkesbaserte

DKS-lignende ordninger

¹³ Undersøkelsen oppnådde en svarprosent på 21%. Av de barnehagene som svarte på undersøkelsen oppgir 49% å være kommunale og 51% private. Denne fordelingen ligger svært tett på de nasjonale andelen som er henholdsvis 47% og 53%. Besvarelsene ble gjennomført av barnehager fra 200 kommuner og fra alle landets fylker. I tillegg er det svært stor grad av overenstemmelse mellom størrelsene på barnehagene i utvalget og størrelsene på barnehagene i Norge sett under ett. Selv om undersøkelsen ikke er representativ i statistisk forstand dekker den et bredt og relevant spekter av barnehager. Distribusjonen av spørreundersøkelsen er basert på en liste med mailadresser til landets barnehager gitt Kulturtanken av Utdanningsdirektoratet september 2019.

Hovedfunn:

- 46 prosent av barnehagene oppgir at de har benyttet seg av et slikt tilbud i løpet av foregående år. 49 prosent oppgir at de ikke har benyttet seg av et slikt tilbud og 5 prosent svarer «vet ikke».
- 79 prosent av barnehagene som får tilbud i regi av DKS-lignende ordninger får produksjoner innen musikk (konserter ol.), 60 prosent scenekunst, 36 prosent litteratur, 26 prosent kulturelle utflukter, 15 prosent billedkunst, 8 prosent film og 1 prosent dataspill.
- Omtrent halvparten av barnehagene oppgir at arrangementenes hyppighet er 1-2 ganger i året på tvers av de forskjellige uttrykkene.
- Ca. 85 prosent av barnehagene vurderer både den pedagogiske og kunstneriske kvaliteten på tilbudene som høy.
- Ca. 80 prosent av barnehagene er litt eller svært enig i at tilbudet bidrar til å oppfylle mål i rammeplanen for barnehagene.
- 76 prosent av barnehagene mener at tilbudet bidrar til å øke samholdet blant barna på tvers av sosiale skillelinjer.
- Ca. 70 prosent av barnehagene oppgir at samarbeidet med utøvere og kommunen fungerer godt eller svært godt.

Svarandel, spredning av kulturelle uttrykk og gjennomsnittlig antall årlige hendelser per barnehage i kommuner som har en DKS-lignende ordning

	Barnehager svarandel	Litt.	Mus.	Film	Scenekunst	Billedkunst	Kulturelle utflukter	Dataspill	Hendelser p/å ¹⁴
Asker	12/69	x	x	x	x		x		4,1
Askøy	3/28			x	x	x			1,3
Bergen	48/261	x	x		x		x		4,7
Eid	2/9		x						5
Eidsvoll	3/19				x	x	x	x	2
Frosta	2/4	x	x	x	x	x			8,5
Hol	4/7	x			x	x	x		7,5
Kongsberg	10/27	x	x	x	x	x	x		10,6
Nome	2/6				x				2,5
Nord-Odal	2/4		x						4
Nore og Uvdal	2/4				x	x	x		7
Porsgrunn	8/33	x	x	x	x		x		8,25
Skaun	1/8				x	x			2
Sola	6/30	x	x	x	x	x	x		4,5
Trondheim	49/238	x	x	x	x		x		7,6
Vennesla	3/16	x			x	x	x		8
Vinje	3/4	x			x				5
Åfjord	1/4				x				3

¹⁴ Gjennomsnittlig antall hendelser per barnehage per år.

Barnehagenes sammenlagte vurdering av tilbudet, per kommune på en skala fra 1-5 der 5 er det beste.¹⁵

	Kunstnerisk kvalitet	Pedagogisk kvalitet	Rammeplanoppfyllelse
Asker	4,3	3,9	3,4
Askøy	5	5	3,6
Bergen	4,6	4,6	4,4
Eid	5	5	4
Eidsvoll	5	5	4,4
Frosta	4,2	4,2	4,3
Hol	3,5	3,5	3,7
Kongsberg	4,8	4,8	3,9
Nome	5	5	4,6
Nord-Odal	5	5	4
Nore og Uvdal	4,75	4,8	4,5
Porsgrunn	4	4	3,7
Skaun	4	4	4
Sola	3,7	3,7	4
Trondheim	4,5	4,5	4,2
Vennesla	4,9	4,9	4,6
Vinje	4	4	4,2
Åfjord	4,5	4,5	4,3

Barnehagenes hverdagslige kulturaktiviteter

De første spørsmålene i undersøkelsen omhandlet omfanget på barnehagens planlagte opplegg for kulturaktiviteter i hverdagen (ikke spontane), samt hvordan dette ble vurdert av styreren. For å fange opp et bredt spekter av planlagte aktivitet ble sju forskjellige kulturuttrykk inkludert: 1) *Litteratur* (for eksempel høytlesning eller lek med rim og regler), 2) *film*, 3) *teater skuespill eller dans*, 4) *kulturelle utflukter* (for eksempel museum, kulturminner eller liknende), 5) *musikk* (for eksempel utøvelse eller at barna blir sunget eller spilt for), 6) *billedkunst* (for eksempel tegning, trolleig, perling eller maling) og 7) *dataspill*.

Hovedfunn:

- 80 prosent gjennomfører kulturaktiviteter innen musikk, billedkunst og litteratur som en del av et planlagt opplegg minst én gang i uken. Under 1 prosent oppgir at disse tre typene aktiviteter aldri finner sted.
- Ca. 25 prosent av barnehagene oppgir at de gjennomfører kulturaktiviteter innen scenekunst som en del av et planlagt opplegg minst én gang i uken. Ca. 50 prosent oppgir at det gjennomføres annenhver uke eller månedlig.
- Ca. 80 prosent av barnehagene oppgir at de drar på kulturelle utflukter månedlig eller sjeldnere, mens 10 prosent oppgir at de aldri har denne typen aktivitet.

¹⁵ Vi benyttet her en omregning av de opprinnelige svarkategoriene slik at «svært uenig» fikk tallverdien 1; «litt uenig» verdien 2; «hverken enig eller uenig» verdien 3; «litt enig» verdien 4 og «svært enig» verdien 5.

- Planlagte opplegg med dataspill og film er sjeldent, men ca. 30 prosent oppgir at de gjennomfører slike aktiviteter én gang i måneden eller sjeldnere.
- 95 prosent av styrerne vurderer barnas utbytte av disse tilbudene som enten «bra» eller «svært bra». 5 prosent oppga «verken enig eller uenig», mens 3 barnehager svarte «svært dårlig» eller «dårlig».

Barnehagenes samarbeid med andre aktører

I tillegg til egne kulturaktiviteter og tilbud fra fylkeskommunale og kommunale ordninger, er det en del barnehager som samarbeider med andre aktører om kulturaktiviteter til barna. I det første spørsmålet i denne delen av undersøkelsen spurte vi hvor mange ganger barnehagene har samarbeidet med henholdsvis frilansere (musikere, forfattere og andre utøvende kunstnere), kulturskolen og andre kulturinstitusjoner (bibliotek, kino, museum og liknende). I svarene oppgir 54 prosent at de har samarbeidet med frilansere i løpet av det siste året. Det klart vanligste er at dette har skjedd 1-2 ganger, mens noen ytterst få har hatt flere samarbeid. Videre oppgir 31 prosent at de har samarbeidet med kulturskolen. Også her er 1-2 ganger klart vanligst. Når det gjelder andre kulturinstitusjoner oppgir 93 prosent å ha hatt minst ett slikt samarbeid i løpet av det foregående året. Her er hyppigheten en del høyere: 29 prosent svarer «1-2 ganger», 25 prosent «3-5 ganger», 21 prosent «6-10 ganger» og 17 prosent oppgir at det har skjedd enda oftere. Det store flertallet av barnehagene, 89 prosent, vurderte dessuten dette samarbeidet som godt.

De siste spørsmålene i denne delen av undersøkelsen dreide seg om hvordan slike samarbeid ble finansiert av barnehagen. På spørsmålet om barnehagen brukte egne midler svarte 63 prosent «ja», 28 prosent «nei» og 9

prosent «vet ikke». Videre svarte 6 prosent at de hentet inn bidrag fra foreldre. 91 prosent svarte «nei» og 2 prosent svarte «vet ikke».

6.2. Variasjon mellom barnehager og kommuner

Ved å koble informasjon fra spørreundersøkelsen til informasjon fra SSB¹⁶ og Udir¹⁷ har Kulturtanken kort undersøkt forskjellige kilder til variasjon mellom barnehager når det gjelder hverdagslige kulturaktiviteter og tilknytning til kommunale eller fylkeskommunale ordninger.

Hovedfunn:

- Det er stor variasjon i omfanget av hverdagslige kulturaktiviteter mellom de enkelte barnehagene.
- Kommuner som prioriterer midler til kultur generelt, prioriterer også kulturtilbud til barnehagebarn.
- Det er positiv korrelasjon mellom andelen personale med pedagogisk utdanning og hvor ofte barnehagen gjennomfører hverdagslige kulturaktivitet og benytter seg av DKS-lignende ordninger.

Svarene fra undersøkelsen tyder på en stor variasjon i omfanget av hverdagslige kulturaktiviteter mellom de enkelte barnehagene. Det totale antall aktiviteter per måned spenner fra 0 til rundt 300, og de fleste plasserer seg mellom 100 og 200.¹⁸

Det er ingen forskjell mellom kommunale og private barnehager når det gjelder antall hverdagslige kulturaktiviteter. Både private og kommunale barnehager får tilbud fra DKS-lignende ordninger. Andelen private barnehager som fikk et slikt tilbud var kun 5 prosent lavere enn andelen kommunale barnehager.

¹⁶ Her ble informasjon på kommunenivå, fortrinnsvis om økonomiske forhold, hentet fra Statistisk sentralbyrå (2019b).

¹⁷ Her ble informasjon på barnehagenivå, om blant annet utdanningsnivået til de ansatte, hentet fra Statistisk sentralbyrå (2019c).

¹⁸ Svaralternativene ble regnet opp fra sin opprinnelige form til antall ganger per måned. Vi valgte å være konservative. 1-2 ganger i uka ble derfor for eksempel omregnet

Andelen av kommunens netto driftsutgifter som gikk til kultursektoren er positivt assosiert med barnehagenes tilknytning til en DKS-lignende ordning: kommuner som prioriterer midler til kultur generelt, prioriterer også kulturtilbud til barnehagebarn.¹⁹ Det er en sammenheng mellom barnehagepersonalets utdanning og kulturtilbudet i barnehagen. Jo høyere andel personale

med pedagogisk utdanning barnehagen har, desto oftere gjennomfører de hverdagslige kulturaktivitet og benytter seg av DKS-lignende ordninger.²⁰ Det er også observert en tendens til at barnehager med et større hverdagslig kulturtilbud også oftere benytter seg av DKS-lignende ordninger.²¹

til 4 ganger i måneden i stedet for 8.

19 For hvert prosentpoengs økning i denne andelen økte sannsynligheten for at barnehagene hadde vært tilknyttet en ordning med ca. 4 prosent.

20 For hvert prosentpoengs økning i ansatte med pedagogisk utdanning øker sannsynligheten for at barnehagen har vært tilknyttet en ordning det siste året med 0,2 prosent og hverdagslige kulturtilbud øker med 0,2 planlagte opplegg per måned.

21 En økning på 10 planlagte aktiviteter i løpet av en måned er assosiert med en økt sannsynlighet for å være tilknyttet en ordning (ca. 0,5 prosent).

Tredje del

I rapportens tredje og siste del skisseres en mulig nasjonal satsning der tilbud til barnehagebarn organiseres innenfor DKS-ordningen. Forslaget er basert på tilbakemeldinger fra fylker, kommuner og barnehager, Kunstnernettverket og Kulturtankens erfaring, kompetanse og faglige skjønn. Prinsippene for DKS-ordningen, samt prinsippene for oppgavefordeling slik de er indikert i *Utredning av oppgave- og ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet*,²² legges til grunn.

Først presenteres premissene for en slik utvidelse av DKS-ordningen. Deretter blir utkastets momenter presentert. Utdypning av og argumentasjon for utkastets momenter følger under. Deretter diskuteres økonomiske, kunstneriske og pedagogiske konsekvensene av utkastet.

²² Kulturdepartementet, (2018).

7. En nasjonal satsning

7.1. Premisser for en nasjonal satsning

Om tilbud til barnehagebarn skal inkluderes i DKS-ordningen må tilbudet reguleres i henhold til de samme prinsippene som DKS-ordningen for øvrig, men med enkelte tilpasninger. Barnehagebarn må anses som en like viktig målgruppe som barn og unge for øvrig, med de samme høye kravene til kvalitet og profesjonalitet.

Generelt er det viktig å understreke at en heving av statusen og kvaliteten til kunst og kultur for barn og unge (inkludert barnehagebarn) fordrer at kunst (inkludert kunstnere, utøvere, formidlere, institusjoner og de frie feltene) til denne målgruppen behandles på lik linje som all annen kunst og kultur. Det vil si at de møtes med like høye krav og forventninger, samt institusjonelle og økonomiske muligheter.

I St.meld. nr. 8 (2007–2008) *Kulturell skulesekk for framtida er følgende prinsipper spesifisert for DKS-ordningen (tilpasninger for barnehagen i parentes):*

1. Varig ordning
2. For alle elever (barnehagebarn)
3. Realisere mål i læreplanverket (rammeplanen for barnehagen)
4. Høy kvalitet
5. Kulturelt mangfold
6. Bredde
7. Regularitet
8. Samarbeid kultur–skole (kultur–barnehage)
9. Rollefordeling kultur–skole (kultur–barnehage)
10. Lokal forankring og eierskap²³

For å imøtekomme prinsippene for DKS-ordningen legges det til grunn at en eventuell ny satsning skal sørge for at alle barnehagebarn i landet skal få minst ett profesjonelt kunst- eller kulturmøte i året, hvert år. Tilbudet skal være kvalitetssikret, gjennomført av profesjonelle aktører, representere et kulturelt mangfold og ulike kunstneriske uttrykk. Det skal gjennomføres med godt samarbeid og klar rollefordeling mellom kultur- og barnehagesektor og skal etterstrebe lokal forankring og eierskap. Satsningen skal gjennomføres innenfor dagens økonomiske ramme.

7.2. Utkast til en nasjonal ordning som inkluderer barnehagene i DKS – oppsummering

- **Overordnet oppgave- og ansvarsfordeling:** En ny nasjonal satsning *innenfor rammene av DKS-ordningen* kan innebære at landets fylker og kommuner blir tildelt oppgaven med å sørge for minst ett kulturtilbud til barnehagebarn. Ansvar kan fordeles på samme måte som ansvaret for DKS er fordelt i dag: Kulturtanken har overordnet ansvar for ordningen og tildelingsmyndighet, fylkene har hovedansvar for gjennomføringen av ordningen, samtidig som kommunene forvalter en andel (vanligvis 1/3) av midlene til lokale initiativ.
- **Ekstraordinære kunstmøter:** Fylkene kan få ansvar for å sørge for ekstraordinære, profesjonelle kunstmøter av høy kvalitet, i form av barnehagebesøk og ekskursionsjoner (der det er egnet for målgruppen).
- **Faste, lokale kunstmøter:** Kommunene kan få ansvar for å sørge for profesjonelle kunstmøter av høy kvalitet med lokal forankring. Spesielt er det ønskelig med langvarige og gjentakende kunstmøter i barnehagene, gjerne i samarbeid med profesjonelle aktører innen kulturskolen, lokale aktører og institusjoner.

²³ Kulturdepartementet, (2017, 22).

En nasjonal satsning på kunst- og kulturformidling til barnehagebarn bør i tillegg ses i sammenheng med øvrige tiltak (som beskrives nærmere i kapittel 8):

- **Kompetanseheving:** Fylkene og kommunene kan gjennomføre kompetansehevende tiltak rettet mot barnehagepersonellet, gjerne i samarbeid med hverandre og andre aktuelle aktører.
- **Nettverksbygging:** Kulturtanken og fylkene kan samarbeide om å sørge for nettverksbygging og samlingsarenaer for produksjons- og utøvermiljøer, kommuner, fylker og andre aktuelle aktører. Aktuelle samarbeidspartnere kan også inkludere Norsk kulturskoleråd, Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen ved Nord Universitet og Kommunenes sentralforbund.
- **Styrkede produksjonsbetingelser:** En nasjonal satsning må følges av ulike tiltak for å sørge for økt produksjon av kunst og kultur til barnehagebarn.
- **Økt kunnskapsproduksjon:** Kulturtanken kan få ansvar for å bidra til å utvikle kunnskap om feltet gjennom FoU-arbeid i samarbeid med fylkene og andre aktuelle aktører.

7.3. Overordnet oppgave- og ansvarsfordeling

En ny nasjonal satsning *innenfor rammene av DKS-ordningen* kan innebære at landets fylker og kommuner blir tildelt oppgaven med å sørge for *minst ett* kulturtilbud til barnehagebarn. Ansvar fordeles på samme måte som ansvaret for DKS er fordelt i dag: Kulturtanken har overordnet ansvar for ordningen og tildelingsmyndighet, fylkene har hovedansvar for gjennomføringen av ordningen, samtidig som kommunene forvalter en andel (vanligvis 1/3) av midlene til lokale initiativ.

Utkastet til overordnet oppgave- og ansvarsfordeling legger stor vekt på den eksisterende erfaringen og kompetansen som finnes i fylker og kommuner i dag. Dette inkluderer både deres erfaring fra DKS og deres

eksisterende og tidligere erfaring med ordninger til barnehagebarn. I tillegg er fylkenes, kommunenes og barnehagenes egne vurderinger tatt med i betraktningen.

Fylkenes erfaring og administrative strukturer

Samtlige fylker har i dag velfungerende administrasjoner som håndterer gjennomføringen av DKS-ordningen. Slik det er vist over (kap. 4) har 8 av 18 fylker i dag eksisterende ordninger rettet mot barnehagebarn, mens ytterligere 5 fylker nylig har avsluttet lignende ordninger. Det kan derfor legges til grunn at 13 av 18 fylker har kompetanse og erfaring fra formidling av tilbud til barnehagebarn. Etter fylkessammenslåingen i 2020 er det kun 25 prosent, Nordland fylke som ikke har erfaring fra slikt arbeid. Det anses som sannsynlig at fylket vil kunne tilegne seg egnet kompetanse gjennom å bygge videre på sin erfaring med kunst- og kulturformidling til skolebarn og ungdom, samt gjennom samarbeid med andre fylker. Alle fylkene har fagmiljøer med kompetanse på kunst- og kulturformidling til barn og unge.

Basert på erfaring fra DKS-ordningen er fylkene det forvaltningsnivået som er best egnet til å sørge for et likeverdig tilbud av en slik størrelsesorden at det vil kunne tilbys samtlige barnehagebarn i landet. Sammenlignet med kommunene sett under ett, er det grunn til å anta at fylkene har størst kompetanse og erfaring med turnéplanlegging og logistikk som vil kunne sørge for den mest kostnadseffektive oppgaveløsningen.

Ulempen med å legge disse oppgavene til fylkeskommunalt nivå er at det, spesielt i enkelte fylker, til dels er lang avstand fra fylkesadministrasjonen til de enkelte barnehagene og den kommunale infrastrukturen de inngår i. Om ikke satsningen er godt nok forankret lokalt, viser erfaringer fra DKS at den kan oppleves som «topptung» og fjern for barnehagene.

De fleste fylkene har i dag systemer for kvalitetssikring som det er naturlig å anta at også vil kunne tas i bruk for et eventuelt kulturtilbud til barnehagen. Slike systemer er mindre utbredt på kommunalt nivå. Fylkene har i større grad enn kommunene tilgang på kompetanse og ressurser (institusjoner og frie aktører), nasjonale nettverk og samarbeidspartnere, samt lokale og regionale produksjonsmiljøer som kan benyttes i utviklingen av produksjoner til barnehagebarn.

Fylkenes vurdering

Med unntak av DKS-administrasjonen i Hedmark er samtlige DKS-administrasjoner svært positive til å inkludere tilbud til barnehagen i sin virksomhet. Samtlige understreker at dette sies med forbehold om økt finansiering. Enkelte understreker at det bør være mulighet for lokal tilpasning av ordningene.

Hedmark oppgir at dagens økonomiske situasjon tilsier at et tilbud til barnehagebarn ikke bør prioriteres. De understreker at en eventuell satsning på barnehagene bør delegeres til kommunene og fokusere like mye på kompetanseheving blant ansatte i barnehagene som eksterne kunstnerbesøk.

Flere fylker fremhever spesielt to grunner som tilsier at fylkene burde ha ansvaret for kunst- og kulturformidling til barnehagebarn:

1. Det er eksisterende produsentkompetanse i fylkene, inkludert bred formidlings- og kunstfaglig kompetanse.
2. Det vil medføre stordriftsfordeler i produksjon og turné, både økonomisk og når det gjelder kompetanse, ressurser og kvalitetssikring.

I tillegg nevnes det at et fylkeskommunalt ansvar vil være best egnet for å sikre et likt tilbud av høy kvalitet til alle barnehagebarn, uavhengig av barnehagens økonomi og barnehagepersonellens kompetanse, eller barnas bosted og oppvekstvilkår.

Kommunenes erfaring og administrative strukturer

31 av 253 kommuner som har besvart Kulturtankens spørreundersøkelse har i dag DKS-lignende ordninger eller andre ordninger/tilbud som sørger for et regelmessig kunst- og kulturtilbud til barnehagene. Selv om det er god grunn til å anta at det reelle tallet er noe større, indikerer resultatene tydelig at de fleste kommunene *ikke* har erfaring med å administrere og gjennomføre ordninger og tilbud til barnehagebarn. Det kan derfor heller ikke legges til grunn at de fleste kommunene har kompetanse på dette feltet. Samtidig er det viktig å understreke at de fleste av kommunene som prioriterer kunst- og kunstformidling til barnehagebarn sørger for et relativt høyt antall kunst- og kulturmøter i de barnehagene som er inkludert i ordningen.

402 av landets kommuner rapporterer til Kulturtanken at de administrerer DKS lokalt. Det anses derfor som sannsynlig at kommunen vil kunne tilegne seg egnet kompetanse gjennom å bygge videre på sin erfaring med kunst- og kulturformidling til skolebarn og ungdom, samt gjennom samarbeid med andre kommuner og fylket. Samtidig er det viktig å understreke at kommunenes avsatte årsverk til administrasjon av DKS varierer svært mye og vanligvis er veldig lavt. Ifølge kommunenes årsrapport til Kulturtanken setter halvparten av kommunene av 0,1 årsverk eller mindre til administrasjon av DKS. Tallene går fra 0 til 2 årsverk.

Som det vil redegjøres for under er det god grunn til å anta at det ligger et stort ubenyttet potensial i bedre

samordning av kommunenes tjenester og kompetanse (inkludert kulturskole og kommunebibliotek) hva gjelder kulturformidling til barn og unge. Både evalueringen av Bodøpiloten²⁴ og Kulturtankens prosjekt *Kulturbarn 0-8* understreker dette.

Kommunenes vurdering

Langt på vei stiller alle kommunene seg veldig positive til at tilbud til barnehager blir inkludert i DKS-ordningen, med forutsetning om at tilbudet blir finansiert gjennom friske, øremerkede midler. Flere understreker at de ikke ønsker en slik satsning dersom det går på bekostning av DKS-tilbudet til skoleelever.

Enkelte kommuner fremhever at det er ønskelig at fylkene burde ha det overordnede ansvaret for en slik ordning på grunn av mangel på kompetanse hos kommunene, og mulighetene for stordriftsfordeler og kvalitetssikring i fylkene. Andre kommuner fremhever at de har god kompetanse og erfaring med planlegging og organisering av DKS og at en eventuell inkludering av tilbud til barnehagebarn vil bidra til positive synergier for tilbudet til barn og unge i sin helhet. Det understrekes at ved å gi kommunene ansvar for tilbudet, vil både DKS og tilbudet til barnehagene enklere kunne virke sammen med øvrige kommunale tiltak, på tvers av generasjoner og med hensyn til et helhetlig oppvekstmiljø for alle barn og unge innenfor barnehage, skole og kulturskole. Kommuner som har ordninger i dag, er positive.

7.4. Ekstraordinære kunstmøter

I en eventuell ny ordning kan fylkene få særskilt ansvar for å sørge for ekstraordinære, profesjonelle kunstmøter

av høy kvalitet, i form av barnehagebesøk og ekskursjoner (der det er egnet for målgruppen). Disse møtene skal ha kunstens opplevelsesdimensjon i sentrum og sørge for at barna får et tilbud som supplerer barnehagenes hverdagslige kulturaktiviteter og det lokale tilbudet i kommunen. Den praktiske gjennomføringen av tilbudet gjennomføres i samarbeid med kommunene.

Med bakgrunn i eksisterende fagkompetanse, samt nasjonalt og internasjonalt nettverk vil fylkene kunne sørge for tilbud som det kan være vanskelig å gjennomføre i kommunal regi (gjerne på grunn av logistikk, tilgjengelige utøvere og økonomi). Ved å legge ansvaret for denne delen av tilbudet til fylkeskommunene vil det være enklere å sørge for et likeverdig tilbud til alle barnehager over hele landet.

7.5. Lokale og gjentakende kunstmøter

I en eventuell ny ordning kan kommunene få særskilt ansvar for å sørge for profesjonelle kunstmøter av høy kvalitet med lokal forankring. Spesielt er det ønskelig med faste og gjentakende kunstmøter i barnehagene, gjerne i samarbeid med profesjonelle aktører innen kulturskolen, lokale aktører og institusjoner.

Erfaringer fra arbeidet med DKS viser at lokalt eierskap er et suksesskriterium for å etablere en langvarig ordning de involverte partene er fornøyde med. Lokal forankring er av avgjørende betydning ved en eventuell inkludering av barnehager i DKS. Som DKS for øvrig legges det derfor opp til ulike kommunale initiativ ved at en andel av tilskuddet (omlag 1/3) fordeles fra fylkeskommunene til kommunene.

²⁴ Bodøpiloten var et samarbeidsprosjekt mellom Bodø kommune, Nordland fylkeskommune, Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen og Nord universitet i 2012-2015. Prosjektet hadde som mål å styrke kvaliteten på opplæringen i kunst- og kulturfagene i skolene og barnehagene. Intensjonen var at modellen skulle ha nasjonal overføringsverdi. For en mer detaljert beskrivelse av Bodøpiloten, se Bodøpiloten 2012-2015 (Bodø: Nordlandsforskning, 2015).

Erfaringer fra blant annet Bodøpiloten og Kulturbarn 0-8 tilsier at det er spesielt ønskelig at midlene benyttes til gjentakende kunstmøter i barnehagene. Med dette menes det at barnehagene får jevnlig besøk av den eller de samme utøverne flere ganger, noe som vil bidra til å skape trygge rammer for barnas kunstopplevelser. Et tiltak kan være å bedre koordineringen mellom ulike profesjonelle og frivillige aktører i kommunen, inkludert kulturskolen og andre lokale aktører og institusjoner.

I Kulturtankens undersøkelse kommer det fram at 70 prosent av barnehagene ikke samarbeider med kulturskolen i deres kommune i dag. Det kan følgelig være muligheter for å styrke barnehagebarnas kulturtilbud ved å bedre samarbeidet mellom barnehagene og kulturskolen. Likevel vil Kulturtanken understreke at det er behov for mer kunnskap om kulturskolenes kompetanse og erfaring med kunst- og kulturformidling til barnehagebarn.

7.6. Vurdering av konsekvenser

Slik vi har beskrevet er det mulig å gjennomføre en nasjonal satsning som støtter opp om og bygger videre på positive erfaringer fra nåværende og tidligere lokale og regionale ordninger som sørger for kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. Om det legges til grunn at en slik satsning innebærer at barnehagene inkluderes i DKS-ordningen, og at dette skal gjennomføres innenfor dagens økonomiske ramme, vil det medføre en rekke positive og negative konsekvenser.

En ønsket satsning

Det er mange momenter som taler for at en nasjonal kunst- og kulturordning for barnehagene innenfor rammene av DKS-ordningen er en god ide. I tråd med dette har et klart flertall av kommunene og fylkene vi har kontaktet gitt tydelig uttrykk for at de er svært positive til en slik satsning. Dessuten er barnehagene svært positive til

de kulturtilbudene de har fått levert igjennom liknende ordninger og de etterspør et utvidet tilbud.

Både i den generelle forskningen og kunnskapsgrunnlaget denne rapporten bygger på, understrekes det at barnehagebarna er i en fase der fysiske, språklige og kognitive evner er i stadig utvikling og, i større grad enn hos eldre barn, mulig å påvirke gjennom eksterne stimuli. Kunst- og kulturopplevelser har således trolig større effekt på små enn på eldre barn, og gir dessuten viktige erfaringer i form av mestring og vekst, som igjen gir seg utslag i barnas lek alene, eller i samhandling med andre barn og voksne. I tillegg vet vi at trygge og tilstedeværende voksne i personalet fremmer og forsterker gode opplevelser for barna. De voksne bør derfor også få nødvendig kunnskap om og forståelse for hvordan kunst og kultur bidrar positivt til barnas vekst og trygghet.

Å sørge for et organisert kulturtilbud for barn i denne alderen vil kunne føre til skjellsettende og magiske opplevelser for barna. Det vil kunne bidra til å styrke barnas kulturelle kompetanse og bidra til å legge til rette for oppfyllelse av barnekonvensjonens artikkel 31, som fastslår at alle barn har rett til å delta i kunst og kulturliv. Kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet kan også utgjøre et viktig bidrag i arbeidet for tidlig innsats, som igjen vil gi verdifull balast med inn i skolen og videre i voksen alder. Flere understreker at en slik dannelse er av spesielt stor betydning i det globaliserte og flerkulturelle samfunnet vi lever i.

Andre viktige positive konsekvenser er knyttet til sosial rettferdighet og utjevning. Som vi har sett er det en gjennomgående vurdering fra barnehagene selv at kulturopplevelser bidrar til sosial utjevning. Kulturtankens funn viser imidlertid at det er svært stor variasjon i både det dagligdagse og organiserte kulturtilbudet. Dette gjelder både mellom barnehager i samme kommune og på tvers

av kommuner. Hvis man sammenlikner barnehager i kommuner som har ordninger i dag, med dem som ikke befinner seg i slike kommuner blir forskjellene ofte svært store. *En nasjonal ordning som når ut til alle barn vil kunne bote på slike skjevheter, i tillegg til at den vil kunne heve profesjonaliteten og kvaliteten på det tilbudet som allerede finnes for noen barn i dag.* Mange fylker, kommuner og barnehager legger stor vekt på disse konsekvensene.

Innføring av en nasjonal ordning vil også bidra til å oppfylle regjeringens mål om å heve kompetansen i og statusen til de praktisk-estetiske fagene i barnehagen. I strategien *Skaperglede, engasjement og utforskertrang: Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning*, peker Kunnskapsdepartementet på betydningen av nasjonale ordninger for å sørge for et likeverdig, profesjonelt kulturtilbud til alle landets barnehager.²⁵ I tillegg vil et større og bedre kulturtilbud bidra til å oppfylle målene i *Rammeplan for barnehagen*. En satsning kan også bidra til å tydeliggjøre kulturskolenes oppdrag om å samarbeide med barnehagene, slik det er formulert i *Rammeplan for kulturskolen*.

Kunstnernettverket ønsker en ordning velkommen, men understreker overfor Kulturtanken at de mener det er en forutsetning at en eventuell nasjonal satsning inkluderer friske midler for å satse på kvalitativt godt kunstnerisk innhold som også er godt tilpasset de aller yngste publikummerne. Kunstnernettverket mener dette forutsetter at det utvikles gode produksjonsmiljøer for alle kunstfagfeltene i DKS der barnefaglig kompetanse og forskning også kan brukes i utviklingen av tilrettelagte formidlingsprosjekter. Behovene er ulike, og til dels store, for de forskjellige kunstfeltene.

Økonomiske konsekvenser

Innføringen av en slik nasjonal satsning vil ha en rekke økonomiske konsekvenser for flere aktører. DKS-ordningen finansieres i dag av spillemidler tildelt fra Kulturtanken (kr 285 millioner i 2018), samt betydelige økonomiske bidrag fra landets fylker og kommuner (kr 192,7 millioner i 2018). Kulturtanken har utarbeidet et nedre kostnadsestimat for hva det vil koste å sørge for ett profesjonelt kunst- og kulturmøte (konsert, forestilling, forfatterbesøk eller lignende) til alle barnehagebarn i landet. Estimaten legger til grunn at det er 5980 barnehager i landet, med totalt 282 649 barn. Estimaten er basert på en todeling mellom små barn (0-2 år) og store barn (3-6) år. Estimaten legger til grunn at hver hendelse (konsert eller lignende) foregår i grupper på 30 barn i snitt for de store barna og 10 barn i snitt for de minste. Estimaten er basert på erfaringer fra Rikskonsertenes barnehagekonsertordning, samt Kulturtankens erfaring og kunnskap, som tilsier at det vil være mulig å operere med større grupper til de største barna mens tilbudet til de minste barna gjerne vil foregå i mindre grupper av pedagogiske hensyn. Enkelte kommuner og fylker fremhever ulike erfaringer med gruppestørrelser, spesielt til de minste barna, og reelle gruppestørrelser kan derfor variere noe avhengig av antall barn i barnehagen, lokalenes egnethet og eventuelle muligheter for samorganisering av tilbud (se under).

De økonomiske premissene for estimaten er tall fra barnehagekonsertordningen i 2016, samt de ordinære satsene fra 2018. I tillegg legges det til grunn et snitt på 1,5 utøvere per kunsthendelse. Basert på disse tallene er det utarbeidet en sats som tar utgangspunkt i gjennomsnittskostnaden per 1,5 utøvere i barnehagekonsertordningen, justert for oppdaterte utøverhonorarer til de ordinære satsene fra 2018 (økning på 19 prosent). Gjennomsnittskostnaden dekker kun direkte kostnader

²⁵ Kunnskapsdepartementet, (2019, 24).

til gjennomføring, inkludert utøverhonorar, reise, diett og overnatting. Denne satsen (kr 5132) er ganget opp med antall elever som ordningen skal omfatte (282 449 barn), justert for målgruppens gruppestørrelse (10 eller 30).

Alder	Beløp	% andel
0-2 år	61 587 984	57 %
3-6 år	33 464 964	43 %
Total	95 052 948	100 %

Estimatet legger til grunn at barnehagen er den primære visningsarenaen ettersom det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon til å beregne kostnader knyttet til transport og benyttelse av andre visningsarenaer (kulturhus, bibliotek ol.).

Kulturtankens beregninger tilsier at om alle barnehagebarn skal få ett kunstnerisk tilbud i året innen dagens økonomiske ramme vil dette medføre en omdisponering av midler på minst kr 95 millioner. Til sammenlikning var de totale kostnadene for DKS i grunnskolen i 2018 ca. kr 375 millioner. Dette tallet inkluderer spillemidler og fylkene/kommunenes egeninnsats, inkludert egne lønnsmidler. Dersom midlene skal omdisponeres fra midlene som finansierer DKS-ordningen i dag, vil det få svært store konsekvenser for tilbudet til skoleelevene. Beregningene tilsier at dersom alle barnehagebarn sikres ett profesjonelt kunst- og kulturtilbud, og at kostnadene for disse omdisponeres fra tilbudet til grunnskoleelever, vil gjennomsnittlig antall møter per elev per år for elever i grunnskolen bli redusert med 25 prosent, fra 3,96 til 2,96.

Reduksjonen innebærer at antall aktiviteter, tilsvarende turnéer eller lignende, i grunnskolen reduseres med 1177, til 3468 fra 4645. Dette er en reduksjon på 25 prosent. For kunstnere og utøvere som arbeider i DKS-ordningen vil dette medføre en kraftig forskyvning i arbeidsmarkedet. Ettersom det på nåværende tidspunkt ikke kan forutsettes

at utøvere som arbeider med kunst- og kulturformidling til skolebarn nødvendigvis har kompetanse til å formidle til barnehagebarn, vil mange av kunstnerne og utøvere som jobber i DKS i dag miste viktige arbeidsmuligheter. Samtidig vil det medføre nye arbeidsmuligheter for kunstnere og utøvere som ønsker å formidle kunst og kultur til barnehagebarn.

Et konservativt estimat

Det er viktig å understreke at det er flere forhold som tilsier at dette estimatet er konservativt og at barnehage-tilbudet trolig vil bli betydelig mer kostnadskrevende i praksis. Kostnadene avhenger i stor grad av gjennomsnittlig gruppestørrelse.

Barnehagekonsertordningen (med totalfinansiering på kr 6 millioner), som disse tallene er basert på, oppnådde på det meste en dekningsgrad blant landets barnehagebarn på kun ca. 10 prosent. Det må antas at deltakerne i ordningen forvaltet midlene på en mest mulig kostnadseffektiv måte, og at det vil kunne påløpe større kostnader dersom en ønsker en høyere dekningsgrad. I tillegg var konsertene i ordningen kun arrangert for aldersgruppen 3-5 år, noe som innebar større, og billigere, gjennomsnittsgrupper enn det vi legger til grunn i vårt estimat.

Mange barnehager har færre enn 30 barn, og tilleggskostnader til transport og liknende vil kunne påløpe dersom man skal oppnå større gruppestørrelse per forestilling (se under for vurdering av samorganisering). Flere av barnehagene i vår undersøkelse understreket også at transport, spesielt av de minste, er en betydelig økonomisk og praktisk utfordring. I tillegg viste mange barnehager til at lokalene deres var lite velegnet for større kunst- og kulturaktiviteter. Eventuelle utgifter knyttet til leie av egnede lokaler må derfor også tas i betraktning. På den andre siden vil slike lokaler kunne resultere i økonomiske

innsparinger, da man kan ha flere barn per forestilling. De ulike konsekvensene er i alle tilfelle noe vanskelig å vurdere entydig. For å oppnå en fullstendig dekning vil man også måtte forholde seg til barnehager som ligger i mindre og mer spredtbygde geografiske områder, der slike utfordringer kan være enda mer relevante. Dessuten er det flere grunner til å anta at man vil måtte investere en del penger i utviklingen av kunstnerisk og pedagogisk tilpassede produksjoner for barnehagebarn, spesielt de minste. Våre respondenter understreker at dette er en betydelig utfordring.

En omprioritering av midler fra grunnskole til barnehage vil, som vi har sett, medføre en stor nedgang i kunst- og kulturtilbudet til grunnskolebarn. Det er allikevel verdt å merke seg at det i et livsløpsperspektiv er snakk om de samme barna. En slik omprioritering handler derfor om *når* et kunst- og kulturtilbud skal gis og ikke bare om *hvem* som skal få det. Slike argumenter bør vurderes når prioritering av midler diskuteres.

7.7. Vurdering av ulike organisatoriske modeller

Det kan åpnes opp for at DKS-tilbudet til de minste skolebarna også kan tilbys til de eldste barnehagebarna. Dette kan foregå på tre måter:

- A. Enkelte DKS-produksjoner på skolen kan ha ledig kapasitet til å inkludere barn fra barnehager.
- B. Enkelte DKS-produksjoner på arenaer utenfor skolen (kulturhus, bibliotek eller lignende) kan ha kapasitet til å inkludere barn fra barnehager.
- C. Enkelte utøvere som formidler i DKS kan ha ledig kapasitet til å besøke en barnehage i nærheten av skolen.²⁶

Slike organisatoriske modeller tas allerede i bruk av fylker og kommuner i dag, i ulikt omfang. Et godt eksempel er Målselv kommune, som oppgir at de inviterer barnehagebarn med på tilbud i DKS der det er mulig. De oppgir følgende kriterier: 1) det må være kapasitet i lokalet (mht. antall elever/barn), 2) tilbudet må være tilpasset aldersgruppa og 3) det må være gangavstand (dvs. ingen transportkostnader). Vi benytter disse tre kriteriene for å foreta en samlet vurdering av de tre ulike organisatoriske modellene:

Vurdering:

1. **Kapasitet/lokale:** Et eventuelt samordnet tilbud (modell A og B) kan foregå på skolen eller på en annen egnet arena. Kulturtanken har ikke grunnlag til nøyaktig å vurdere om det er ledig kapasitet i de ulike skolenes lokaler eller ikke per i dag. Det er heller ikke mulig å fastslå hvor mange tilgjengelige arenaer som finnes utenfor skolen.

Når det kommer til modell C vil barnehagelokalenes egnethet som formidlingsarena være av betydning, og flere barnehager fremhever at det er utfordringer med at barnehagens lokaler ikke er egnet til kunst- og kulturproduksjoner. DKS-produksjoner er vanligvis tilpasset for fremføring på en barneskole og det kan ikke nødvendigvis legges til grunn at de kan fremføres i barnehagenes lokaler. Ved en eventuell inkludering av barnehager i DKS vil det være mulig å lage produksjoner som spesifikt er egnet for å fremføres både i skolen og barnehagens lokaler, men det er ikke mulig på nåværende tidspunkt å estimere det nøyaktige omfanget av dette.

Basert på samtaler med enkelte kommuner og fylker, samt erfaringer fra Rikskonsertenes skolekonsertordning vurderes likevel ikke den

²⁶ I henhold til Rammeavtalen for oppdragstakere i DKS kan utøvere medvirke til inntil 3 forestillinger (eller lignende) hver dag. Modell C legger til grunn at det av hensyn til logistikk og geografisk nærhet, er ledig kapasitet i turnéplan som kan fylles av besøk til én eller flere barnehager, uten at det går på bekostning av besøk til skolen.

antatt uutnyttede kapasiteten å være av en slik størrelsesorden at økt samordning vil slå *vesentlig* ut på det økonomiske estimatet.

2. **Tilbud tilpasset aldersgruppen:** Et eventuelt samordnet tilbud (modell A, B og C) må fungere for alle barna som skal møte kunsten. Om dette skal gjøres er det flere pedagogiske og kunstneriske hensyn som må tas, og det er viktig å anerkjenne at det er stor forskjell mellom en 4-åring og en 7-åring – særlig om de skal være til stede ved samme forestilling. Barnehage- og skolebarnas identitet og utvikling er til dels veldig forskjellig, noe som det må tas hensyn til i den pedagogiske og kunstneriske tilretteleggingen av produksjonen. Kulturtanken registrerer noe uenighet både internt og i samtale med eksterne angående hvorvidt og i hvilken grad samordning av tilbudene bør gjennomføres, basert på pedagogiske og kunstneriske hensyn. En foreløpig konklusjon er at det må foretas konkrete vurderinger av hver enkelt produksjon for å avgjøre om den er egnet. Er den ikke egnet bør en vurdere om eventuelle tilpasninger kan gjøres. Uansett understrekes det at dette kun vil være relevant i produksjoner for de eldste barnehagebarna (4-6 år) og de yngste skolebarna (5-7 år).

Kulturtanken kjenner til at det i dag er enkelte produksjoner i DKS som blir vist for de eldste barnehagebarna og de yngste skolebarna. Det finnes ingen tall som sier noe om hvor stort omfanget av dette er i dag. I tilskuddsmottakernes rapportering til Kulturtanken blir produksjoner kategorisert som egnet etter målgrupper, hvor 1.-4. trinn (5.-10 år) er kategorien for de minste barna. I 2018 var 1350 av totalt 4899 DKS-aktiviteter (turnéer eller lignende) merket som egnet for 1.-4. trinn. Per i dag mener Kulturtanken at det er god grunn til å anta at det

kun er et mindretall av disse som også er egnet til de eldste barnehagebarna uten videre tilrettelegging. Enkelte fylker og kommuner arbeider imidlertid aktivt med produksjon (kreativ og pedagogisk tilrettelegging), og kan dermed tilrettelegge produksjonene for den aktuelle målgruppen. Det er likevel god grunn til å anta at ved en eventuell inkludering av barnehager i DKS vil det være mulig for aktuelle produksjonsmiljøer å lage produksjoner som spesielt er egnet for målgruppen 4-7 år. Det er ikke mulig på nåværende tidspunkt å estimere det nøyaktige omfanget av dette. Men en eventuell samordning vil uansett medføre ekstra produksjonskostnader og kun omfatte de eldste barna i barnehagen.

I modell C vil det derfor etter Kulturtankens skjønn og erfaring være sekundært om utøver har ledig kapasitet eller ikke, ettersom dette først er avhengig av produksjonens eventuelle egnethet for aldersgruppen.

3. **Transport:** Et eventuelt samordnet tilbud (modell A, B og C) er forbundet med transport. Enten må barnehagebarn transporteres til barneskolen eller annet egnet lokale, eller så må utøver transporteres til ny arena.

Mange barnehager understreker at det er store utfordringer knyttet til transport av barnehagebarn i dag, og at det i praksis kreves gangavstand for å få til velfungerende og kostnadseffektive samorganiseringer av tilbud. Enkelte kommuner har avtaler om gratis busstransport og understreker at dette er en forutsetning for gjennomføringen av dagens tilbud.

I modell C vil utøvere måtte reise mellom flere arenaer. Dette er først og fremst en utfordring for den som planlegger turnéen, men er ellers ikke forbundet med vesentlig høyere kostnader.

Kulturtanken har ikke grunnlag til nøyaktig å vurdere effektiviseringspotensialet ved samordning mellom barnehager og skoler eller andre egnede lokaler, betinget av gangavstand eller annet tilgjengelig gratis transport. Gjennom samtaler med enkelte kommuner og fylker, samt basert på erfaringer fra Rikskonsertenes skolekonsertordning, vurderes det likevel ikke dithen at denne formen for samordning vil slå *vesentlig* ut på det økonomiske estimatet.

7.8. En nedskalert nasjonal ordning

Det er relevant å vurdere mulighetene for å innføre en mindre omfangsrik nasjonal ordning.

I det følgende vurderes fire kriterier som kan påvirke ordningens omfang og kostnadsestimat.

Målgruppe

For å begrense ordningens omfang kan det vurderes om man skal prioritere å kun gi et tilbud til de største barna (3-6 år). Dette vil redusere antall barn ordningen skal omfatte fra 278 578 til 177 968 (tall fra SSB, 2018).

En slik nedskalering kan begrunnes ved at de fleste fylkene, samt en del kommuner, primært har kompetanse og erfaring med formidling til denne målgruppen fra før, slik det er beskrevet over. Det er god grunn til å anta at det finnes flere produksjoner tilgjengelig i dag til denne målgruppen og at man kan operere med større gruppestørrelser enn til de minste barna (se under).

Breddekriteriet

En mulighet for å nedskalere ordningen ytterligere kan være å fokusere tilbudet til de eldste barnehagebarna til kun å gjelde musikk, scenekunst og litteratur (med valgfrihet dersom kommune/fylkeskommune ønsker å tilby andre kunstformer). Hensikten vil i så fall være å

starte med å formidle tilbud som i større grad allerede finnes og som kan egne seg for de eldste barnehagebarna. Etter Kulturtankens vurderinger er det viktig å være klar over ordningen da vil bryte med prinsippene for DKS-ordningen slik disse blir forstått og praktisert i dag.

Om det uansett åpnes opp for at kommunene/fylkene kan velge selv om de vil gå ut over en eventuell begrensning vil det etter Kulturtankens vurdering ikke være hensiktsmessig å legge føringer på hvilke kunstuttrykk som inkluderes i ordningen. En slik føring kan oppfattes som unødvendig statlig styring.

Det er kommunene og fylkene som er best egnet til å avgjøre hvilke produksjoner som vil kunne nå bredest ut, uavhengig av uttrykk. Dette kan variere fra fylke til fylke og kommune til kommune, fra år til år. Slik vi har beskrevet er det allerede vanlig praksis enkelte steder å gi egnede produksjoner fra grunnskoletrinnet til barnehagebarn, og det er god grunn til å tro at kommunene og fylkene vil kunne gjøre dette uten at det legges begrensninger på hvilke uttrykk de skal prioritere.

Det er god grunn til å anta at kommunene og fylkene uansett vil formidle egnede tilbud som allerede finnes uten at det legges føringer på dette. Ved å signalisere at det er ønskelig å prioritere ned film, visuell kunst og kulturarv, kan man potensielt gå glipp av de beste tilbudene som allerede finnes. Det er samtidig verdt å understreke at flere av våre respondenter påpeker at det er en utfordring å skape gode rammer for nyutvikling av produksjoner til barnehagebarn.

Gruppestørrelse

Det er god grunn til å anta at gruppestørrelsen vil kunne være større om man begrenser ordningen til barn i alderen 3-6 år. Det er likevel høyst uklart hvor store grupper man kan og bør regne med at fungerer godt.

Slik vi har skrevet over hersker det en viss uenighet når det kommer til gruppestørrelser. Enkelte av våre informanter har oppgitt at de har god erfaring med å gi tilbud til relativt store grupper av de største barna. Andre mener at større grupper ofte kan være problematisk av pedagogiske hensyn.

Vår vurdering er at dette i større grad kommer an på den konkrete produksjonens utforming (samt visningsarenaenes egnethet, se under) enn innenfor hvilket uttrykk produksjonen er klassifisert. Igjen mener vi at kommunene og fylkene er de som er aller best egnet til å vurdere hva som er kunstnerisk og pedagogisk forsvarlig å gjennomføre.

Om målet er at ordningen skal nå flest mulig barn kan dette kanskje heller ivaretas med en føring om at det er ønskelig at kommunene/fylkene sørger for at eventuelle nye eller omdisponerte midler skal komme flest mulig barn til gode. Det vil si, med en forventning om at produksjonene retter seg mot så store grupper som det er kunstnerisk og pedagogisk mulig å gjennomføre. Det er også verdt å huske at kommunene og fylkene allerede tar hensyn til dette i programmeringen sin til DKS i dag.

Visningsarena

I det økonomiske estimatet legges det til grunn at barnehage er den primære visningsarenaen ettersom vi ikke har holdepunkter for å kunne beregne utgifter knyttet til transport samt eventuell leie av lokale. Dette betyr likevel ikke at man ved en eventuell ny ordning må eller burde begrense tilbudet til å foregå i barnehagen. Etter vår vurdering burde det være opp til kommunen/fylket, som vet best hva som er mest hensiktsmessig hos dem.

Hovedargumentet for å ha forestillinger i barnehagene har å gjøre med pedagogiske hensyn. I tillegg slår transportkostnader inn (se 7.2). Her er det god grunn til å

anta at det er store variasjoner i hele landet. Barnehager med kort avstand til bibliotek, kulturhus og lignende kan ofte nyte godt av slike tilbud (jf. litteraturtilbudet i Østfold fylkeskommune, selv om dette også er avhengig av at barnehagene hadde økonomi til selv å besørge transport til biblioteket). Flere barnehager som har besvart vår undersøkelse understreker spesielt utfordringene med transport/avstand til nærmeste bibliotek eller lignende arena.

Slik det er beskrevet over vil eventuelle samlokalisering av barn på felles visningsarenaer ofte forutsette at det finnes egnet kollektivtransport samt mulighet for å dekke transportkostnadene. Slike transportutfordringer er forskjellig i ulike fylker og kommuner, og må derfor løses regionalt og lokalt.

Kostnadsestimat og vurdering av konsekvenser

Ved å begrense ordningens omfang til kun å inkludere aldersgruppen 3-6 år reduseres det økonomiske estimatet for ordningen fra kr 95 millioner til kr 33,5 millioner. Slik det er redegjort for over legges det til grunn at tilbudet til 0-2 åringer gjennomføres i grupper på 10 barn, mens tilbud til barn i alderen 3-6 år gjennomføres i grupper på 30 barn. I mange tilfeller vil det reelle gruppetallet være både vesentlig høyere og lavere, men etter Kulturtankens skjønn er tallet rimelig å legge til grunn som et antatt gjennomsnitt. En fokusering av ordningen til målgruppen 3-6 år innebærer derfor vesentlig lavere kostnader enn om ordningen skal dekke målgruppen 0-6 år. Om en slik ordning skal gjennomføres innenfor dagens økonomiske ramme (omdisponering av midler fra DKS-tilbudet til grunnskole) vil det medføre en reduksjon på antall aktiviteter, dvs. turnéer eller lignende, med 414 til 4231. Dette innebærer en reduksjon på 0,35 kunstmøter per elev i grunnskolen, tilsvarende 10 prosent nedgang.

Dersom det er aktuelt å tildele friske midler til å finansiere ordningen kan det også være et alternativ å gradvis innføre ordningen over tid, med trinnvis opptrapping av tildelingene. Ettersom fylkene, og i mange tilfeller kommunene, er rigget til å administrere formidling av

kunst- og kulturtilbud også til barnehagebarn, er det god grunn til å anta at en eventuell tildeling av friske midler, uansett størrelse, raskt vil kunne komme barnehagebarna til gode.

Fjerde del

8. Øvrige forslag til tiltak

I arbeidet med å utarbeide forslag til tiltak som kan bidra til å forbedre kulturtilbudet for barnehagebarn nasjonalt har Kulturtanken identifisert tre utfordringer:

- Det er i dag lite samarbeid og samordning mellom ulike aktører som arbeider med kunst- og kultur for barnehagebarn. Dette medfører dårlig utnyttelse av eksisterende kompetanse og ressurser.
- Flere relevante aktører har for lite kunst- og kultur-faglig kompetanse spesifikt rettet mot barnehagebarn.
- Det er mangel på gode produksjoner for målgruppen og distribusjonskanaler for disse.

Flere av tiltakene som blir foreslått for å løse disse utfordringene kan både gjennomføres i sammenheng med en ny nasjonal ordning og som separate tiltak.

Utfordring: Manglende samarbeid og samordning medfører dårlig utnyttelse av eksisterende kompetanse og ressurser.

Erfaringer fra blant annet Klangfugl-prosjektet understreker viktigheten av å arrangere seminarer og andre former for kunnskaps- og erfaringsutveksling, særlig med tanke på å styrke den kunstneriske kvaliteten for tilbud til målgruppa.²⁷ Erfaringer fra Bodø-piloten tilsier at mange barnehager ikke har kjennskap til kompetansen som finnes i kulturskolen. Kulturtankens undersøkelser viser dessuten at 70% av barnehagene i dag ikke samarbeider med kulturskolen og det derfor kan antas at det ligger et ubenyttet potensial i bedre samordning blant ulike kommunale aktører, inkludert kulturskolen. Flere kommuner og fylker melder at det er behov for samlingsarenaer og nettverk for

kompetanseutveksling og samarbeid. Flere kilder, deriblant Nordlandsforsknings evaluering av Bodø-piloten, fremhever også behovet for bevisstgjøring og holdningsendringer knyttet til kunst- og kulturformidling til barnehagebarn.

Forslag til tiltak:

1. Opprette formelle møtefora i kommunene med formål om å etablere faste samarbeid mellom barnehagene og kulturskolen, samt andre lokale kulturaktører (inkludert bibliotek, kulturhus og/eller frivillige kulturinitiativ).
2. Tilrettelegge for bedre samarbeid mellom aktuelle fagmiljøer i UH-sektoren og kulturadministrasjonen på fylkeskommunalt/regionalt nivå, samt aktuelle produksjonsmiljøer der det er hensiktsmessig.
3. Opprette samlingsarenaer for produksjons- og utøvermiljøer som formidler til barnehagebarn. Dette kan med fordel ses i sammenheng med samlingsarenaer knyttet til DKS i dag.
4. Etablere en årlig nasjonal konferanse for kunst og kultur til barnehagebarn, for eksempel etter modell fra tidligere KYKELIKY- og nåværende Kulturbarn-konferanser.²⁸
5. Løfte frem og prioritere kunstfaglig kompetanse i alle relevante ledd av forvaltningen generelt, og i opplæringen av barnehagepersonell spesielt.

²⁷ KLANGFUGL – kunst for de minste var et treårig prosjekt i regi av Norsk kulturråd som startet i 2000. Prosjektets målsetting var å gi barn i alderen 0–3 år muligheter til å møte og oppleve kunst, samt peke på muligheter, vise eksempler og gi inspirasjon til andre som ønsker å skape kunst for barn i denne aldersgruppen. For en mer detaljert beskrivelse av Klangfugl, se Evaluering av Klangfugl – kunst for de minste (Oslo: Norsk kulturråd, 2003).

²⁸ Årlige Kykeliky-konferanser ble arrangert fom. 2013 tom 2017, med deltagere fra ulike fagmiljøer som jobber med kunst, kultur og kreativitet for de yngste. Fra 2018 ble navnet endret til Kulturbarn 0-8-konferanse, som i tillegg har fokus på kompetanseutvikling og varer tom. 2020. Samarbeidet mellom partene Nasjonalt Senter for kunst og kultur i opplæringen, Nord universitet, Norsk kulturskoleråd og Kulturtanken, har vært forankret i egne samarbeidsavtaler siden 2013 og er fortsatt gjeldende.

Utfordring: Mangel på kunst- og kulturfaglig kompetanse

Flere aktører fremhever at det i dag er mangel på kunst- og kulturfaglig kompetanse spesifikt rettet mot kulturformidling til barnehagebarn. Kulturtankens undersøkelser viser at det er sammenheng mellom barnehagepersonalets utdanningsnivå og omfanget av både hverdagslige og organiserte kunsttilbud.

Forslag til tiltak:

1. Fagområdet kunst, kultur og kreativitet bør styrkes ytterligere i barnehagelærerutdanningen.
2. Videreutvikle kompetansehevende tiltak på tvers av kommunale institusjoner. Et eksempel å se til kan være kursstruktur og implementeringsstrategien etter modell fra Bufdirs ICDP-kurs²⁹.
3. Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen har i dag en digital ressursbank for faglig veiledning også rettet mot personer som jobber med barn i barnehagen. En bør vurdere muligheten for å videreutvikle denne.

Utfordring: Det er mangel på gode produksjoner for målgruppen.

Kulturtanken dokumenterer at det er stor etterspørsel etter gode kunst- og kulturproduksjoner til barnehagebarn. Samtidig meldes det at tilfanget av produksjoner i dag er for smalt og at det er behov for insentiver og gode rammevilkår for kunst- og kulturproduksjon til de aller minste. Dette gjelder uansett om man ønsker å inkludere barnehagene i DKS-ordningen eller ikke. I tillegg er det stort behov for egnede kanaler som kan synliggjøre og tilgjengeliggjøre de produksjonene som finnes.

Forslag til tiltak:

1. Etablere tilskuddsordninger på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå, øremerket produksjon av kunst til barn i barnehagen.
2. Kunst- og kulturformidling til yngre målgrupper bør inkluderes i kunstfaglige utdannelser.
3. Det er etterspørsel etter en repertoarbank for eksisterende tilbud til barnehagebarn. Kulturtankens DKS-portal kan derfor utvides til også å gjelde innmeldinger og planlegging av tilbud til barnehagebarn.

²⁹ https://www.bufdir.no/Familie/Fagstotte/Sertifisering_i_ICDP/

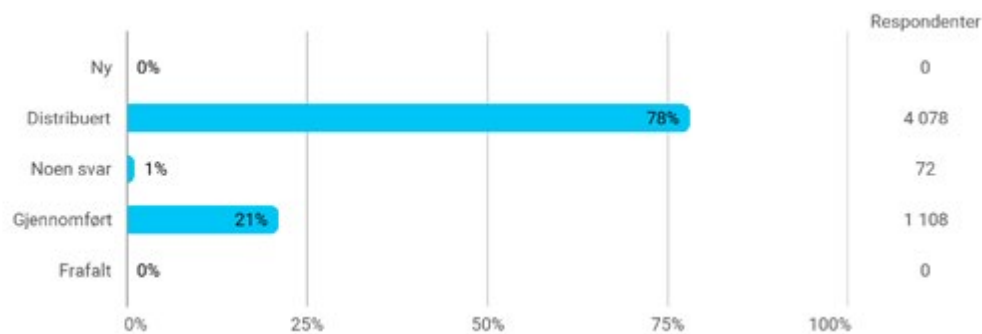
Referanser

- FHI. (2014). *Sammenhenger mellom barnehagekvalitet og barns fungering ved 5 år*. <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2014/Sammenhenger-mellom-barnehagekvalitet-og-barns-fungering-ved-5-aar.pdf>
- Gulpinar, T., Hernes, L. & Winger, N. (red.). (2016). *Blikk fra barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hernes, L., Vist, T. & Winger, N. (red.). (2016). *Blikk for barn*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. (2019). *Politisk plattform*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7b-ob7f0fcf0f4d93bb6705838248749b/plattform.pdf>
- Kulturdepartementet. (2018). *Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/5e234c77c6b24e839dd9a37835906ede/utredning-av-oppgave--og-ansvarsfordelingen-mellom-forvaltningsnivaene-pa-kulturomradet---kulturdepartementet-2018.pdf>
- Kulturdepartementet. (2017). St.meld. nr. 8 (2007-2008) *Kulturell skulesekk for fremtida*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/487a-17bcac7140368970648595afb7eb/nn-no/pdfs/stm200720080008000dddpdfs.pdf>
- Kulturtanken. (2019a) *Kvalitetsarbeid i Den kulturelle skolesekken 2018-2019*. <https://static1.squarespace.com/static/57c6b752440243071d365d28/t/5dd3ee35ofb697248c2e9692/1574170171432/Kulturtanken-Kvalitetsarbeid-DKS-2018-2019.pdf>
- Kulturtanken. (2019b). *BUSK: Barn og unges stemmer - kunst og kultur* <https://www.kulturtanken.no/busk>
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Skaperglede, engasjement og utforskertrang*. https://www.regjeringen.no/contentassets/201001d9f9f24870aa5c06ce-9b12c8be/skaperglede-engasjement--og-utforskertrang.pdf?fbclid=IwARosnnkjuwePDkamcL-Fmj1ra2-7tfo7_72yzkeAYcalACagJOu9g28uwew
- Nordlandforskning. (2015). *Evaluerings av Bodøpiloten*. Bodø: Nordlandsforskning. <https://kunstkultursenteret.no/wp-content/uploads/2019/02/Evaluerings-av-Bod%C3%B8piloten-Nordlandsforskning.pdf>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen*. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Statistisk sentralbyrå. (2019a). <https://www.ssb.no/barnehager>
- Statistisk sentralbyrå. (2019b). <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommunetall/kommunetabeller>
- Statistisk sentralbyrå. (2019c). <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/>

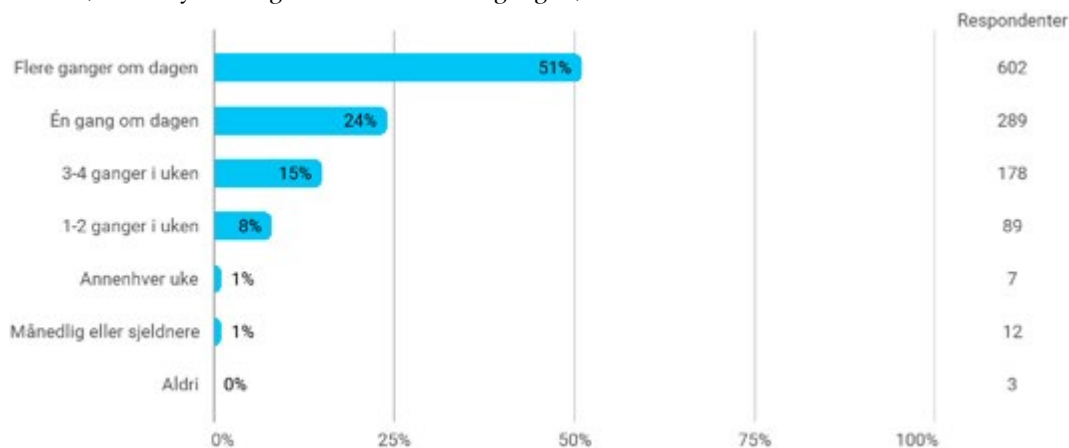
Vedlegg

Vedlegg 1: Spørsmål og svarfordeling for barnehageundersøkelsen

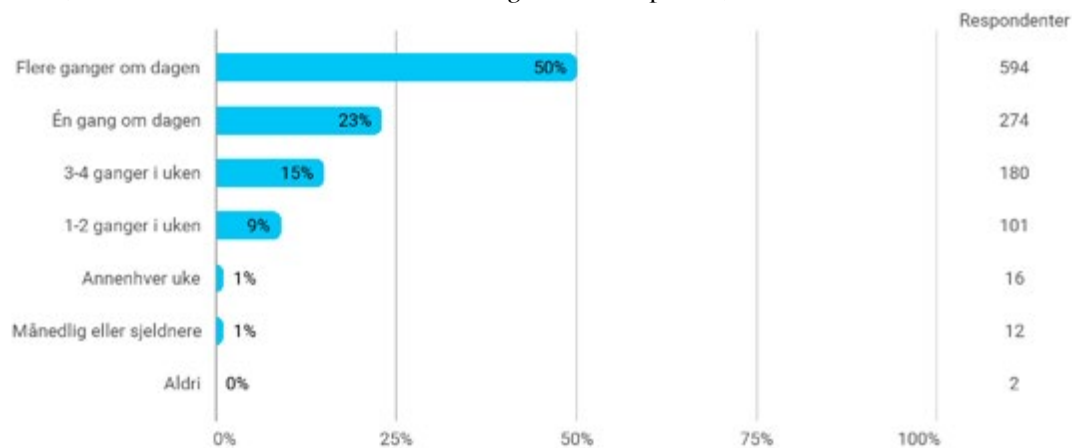
Samlet svarstatus for undersøkelsen

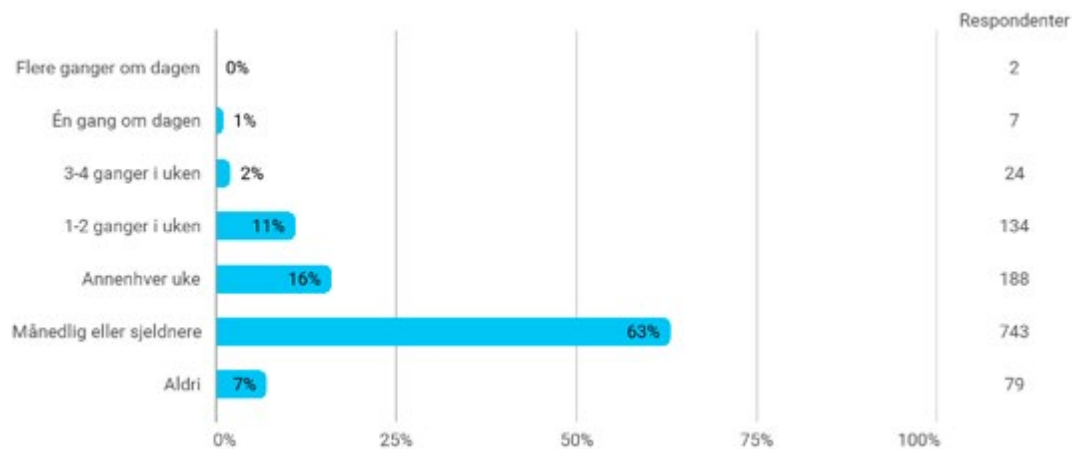
Hvor ofte gjennomfører dere følgende aktiviteter som en del av et planlagt opplegg? Her kan du velge flere svarkategorier – Litteratur (f.eks. høytlesning eller lek med rim og regler)

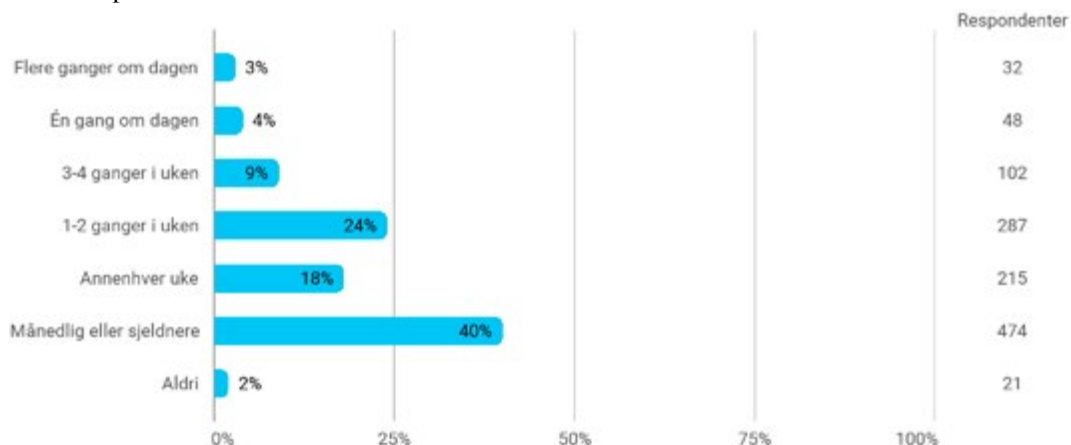
Hvor ofte gjennomfører dere følgende aktiviteter som en del av et planlagt opplegg? Her kan du velge flere svarkategorier – Musikk (f.eks. utøvelse eller at barna har blitt sunget for eller spilt for)

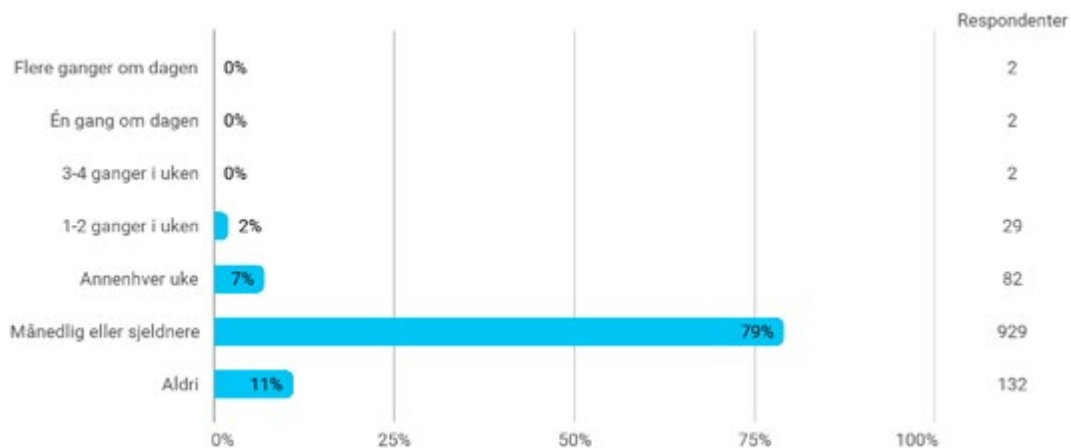
Hvor ofte gjennomfører dere følgende aktiviteter som en del av et planlagt opplegg? Her kan du velge flere svarkategorier – Film

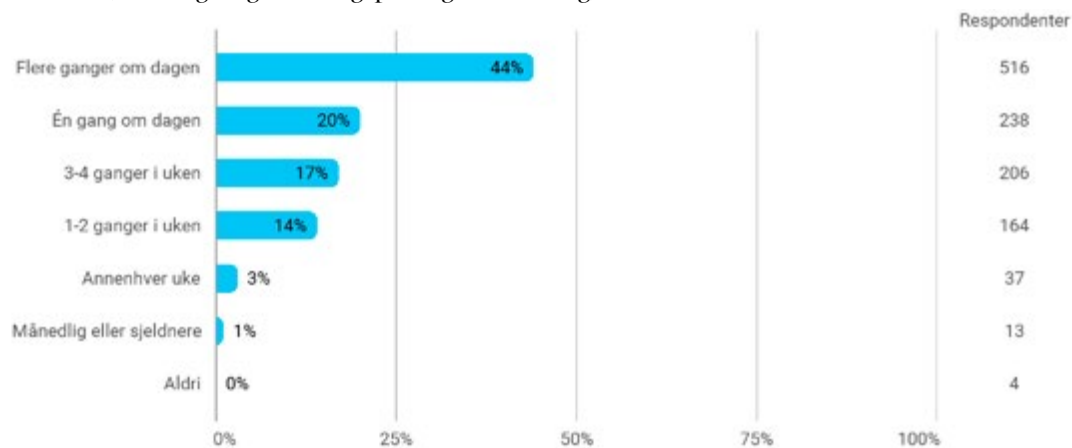
Hvor ofte gjennomfører dere følgende aktiviteter som en del av et planlagt opplegg? Her kan du velge flere svarkategorier – Teater, skuespill eller dans

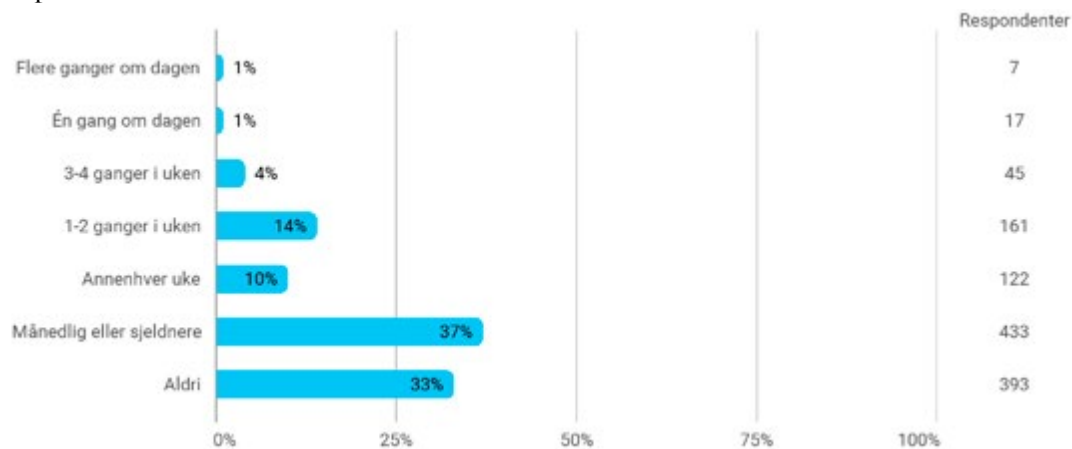
Hvor ofte gjennomfører dere følgende aktiviteter som en del av et planlagt opplegg? Her kan du velge flere svarkategorier – Kulturelle utflukter (f.eks. museum, kulturminner eller liknende)

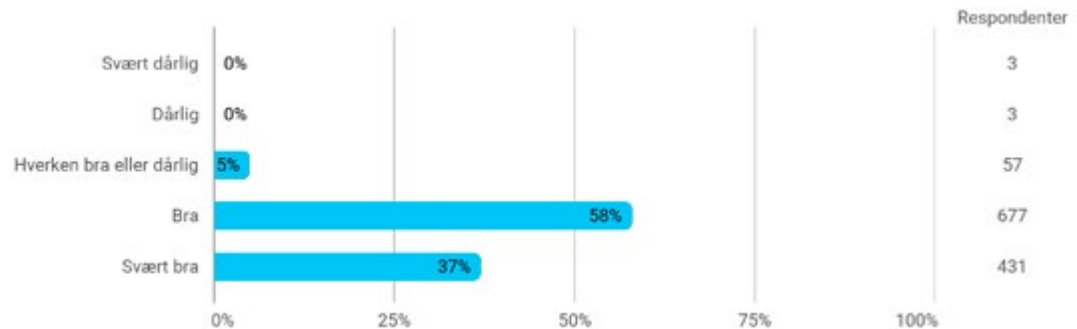
Hvor ofte gjennomfører dere følgende aktiviteter som en del av et planlagt opplegg? Her kan du velge flere svarkategorier – Billedkunst (f.eks. tegning, trolleig, perling eller maling)

Hvor ofte gjennomfører dere følgende aktiviteter som en del av et planlagt opplegg? Her kan du velge flere svarkategorier – Dataspill

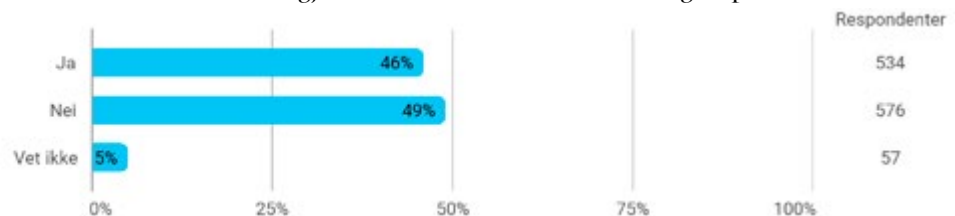
Hvordan vurderer du barnas utbytte av disse kulturaktivitene sett under ett?

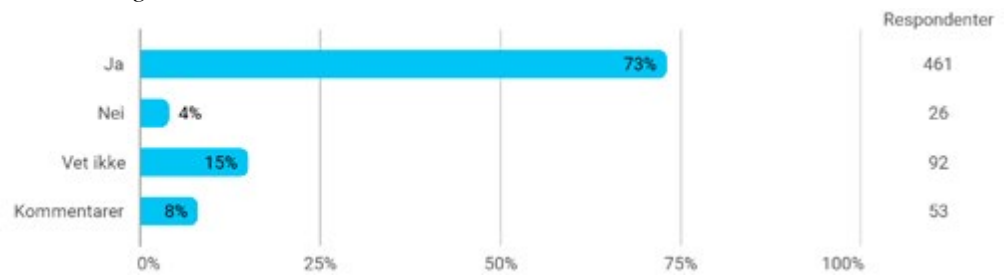
Noen kommuner og enkelte fylker har egne ordninger som sørger for et profesjonelt kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. Ordningene kan organiseres forskjellig og ha ulike navn, for eksempel Den kulturelle bæremeisen, Kultursekken, Den kulturelle sandkassen eller lignende.

I denne delen av undersøkelsen er vi interessert i å få kunnskap om kulturaktiviteter som er organisert og levert gjennom slike ordninger. Om din barnehage ikke får et slikt tilbud svarer du nei på neste spørsmål.

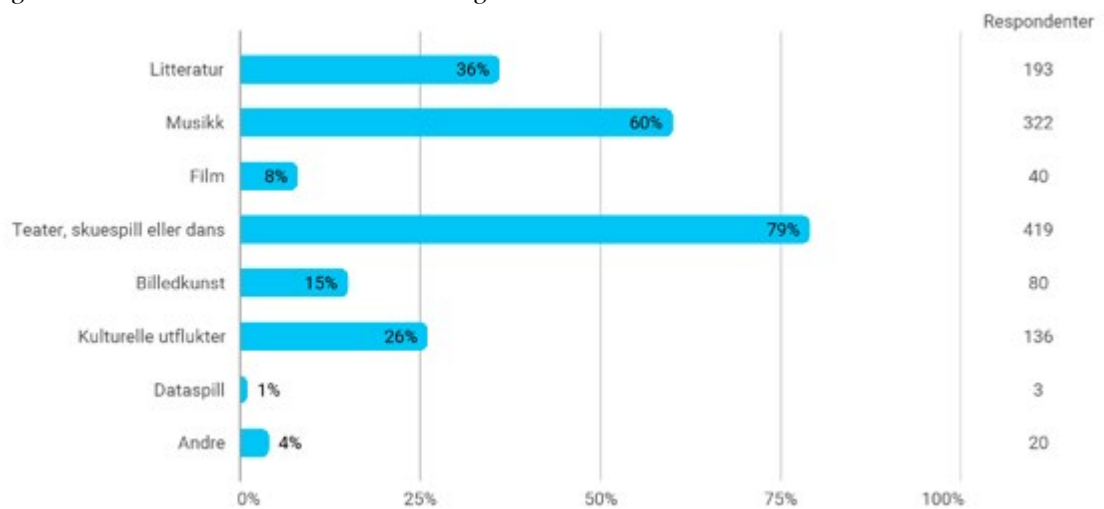
Har barnehagen benyttet seg av ett eller flere tilbud levert gjennom en slik kommunal ordning i løpet av det siste året?

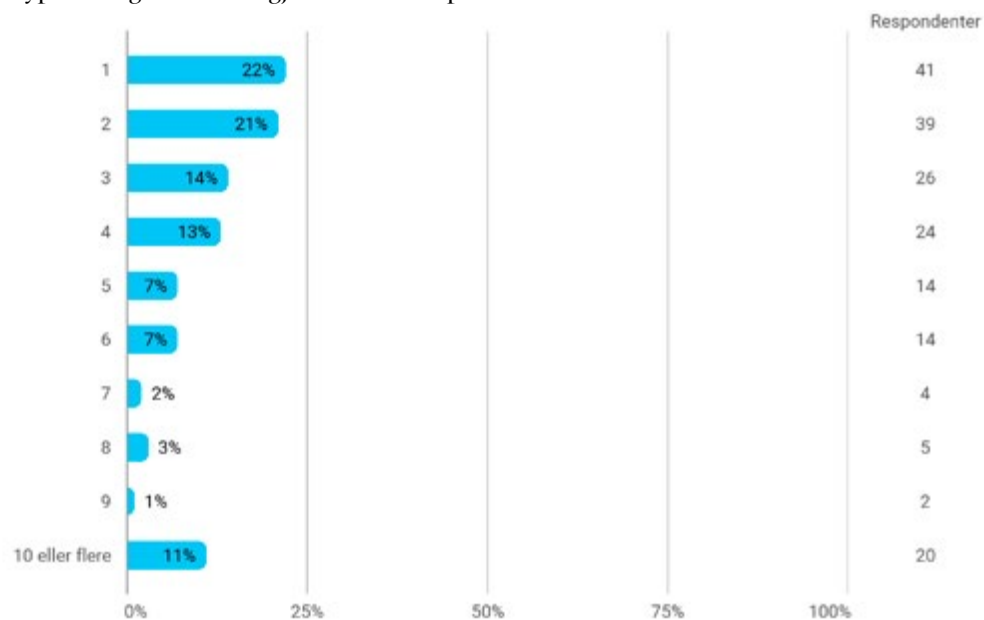
Mener du at det er behov for et slikt organisert kommunalt tilbud?

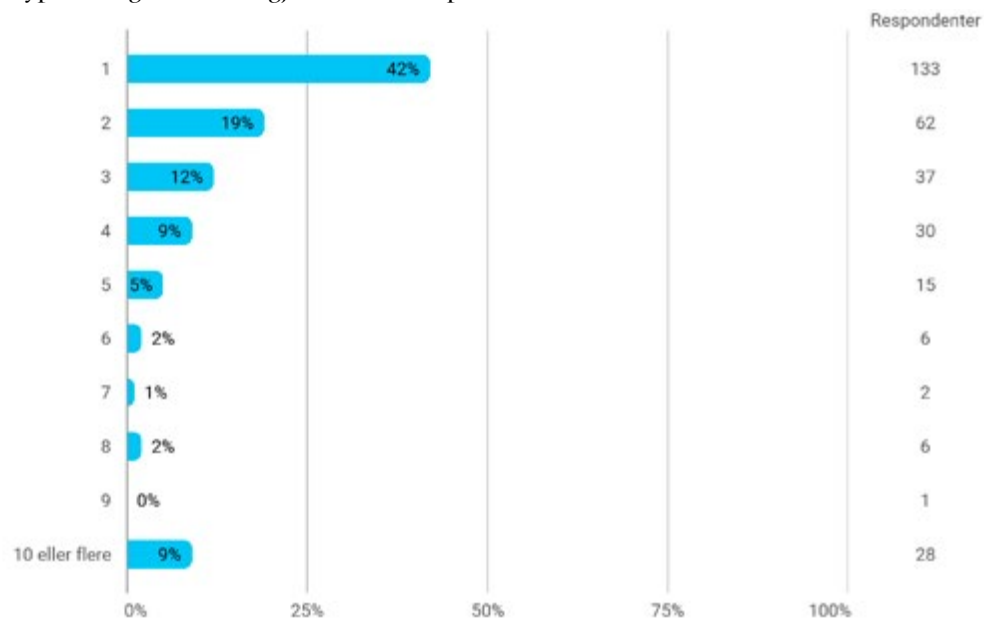
Hvilke typer arrangementer er det snakk om? Her kan du velge flere svaralternativer.

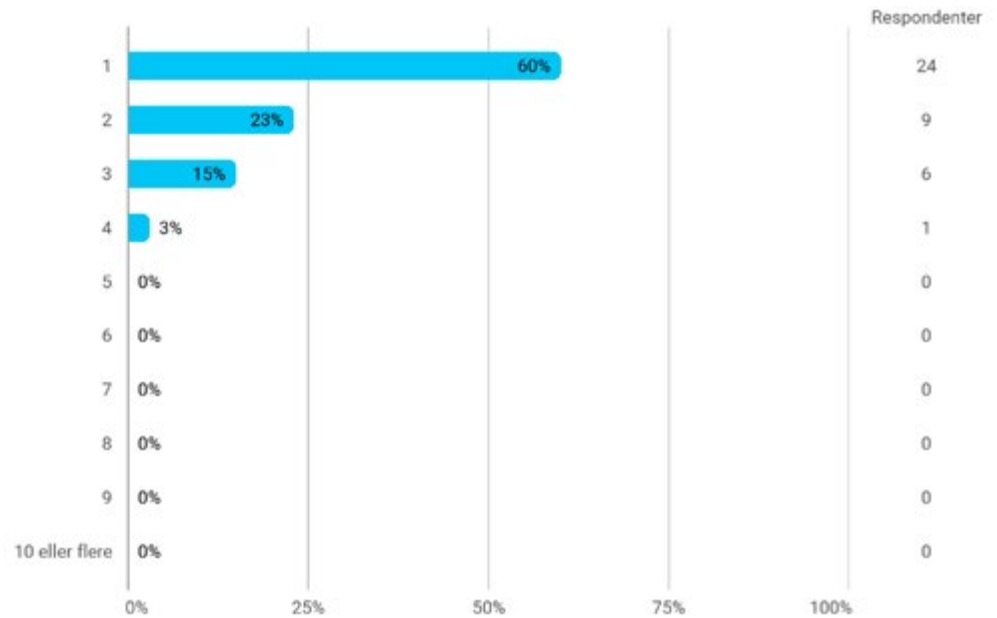
Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Litteratur

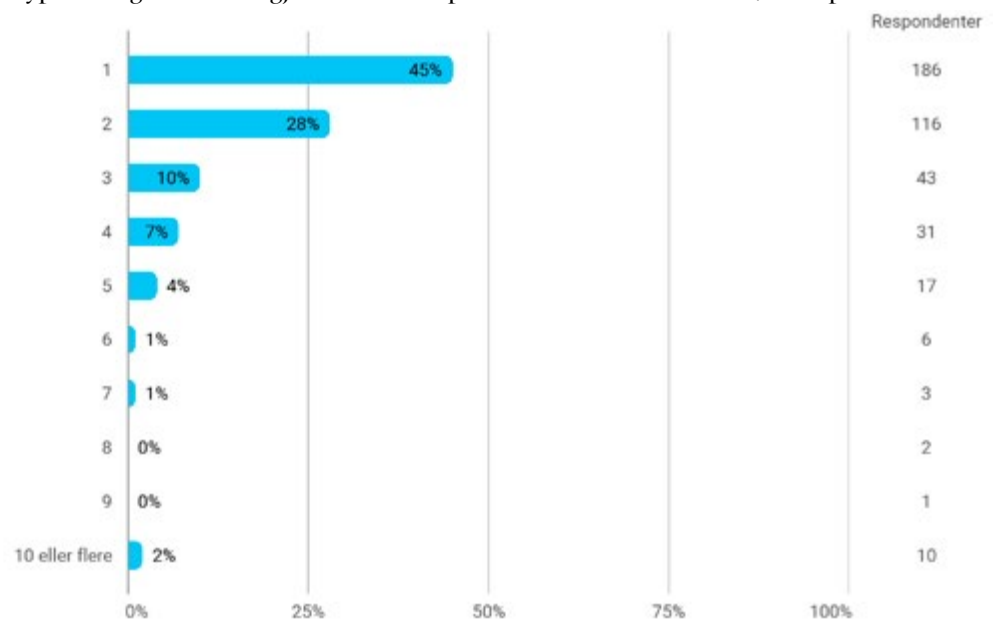
Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Musikk

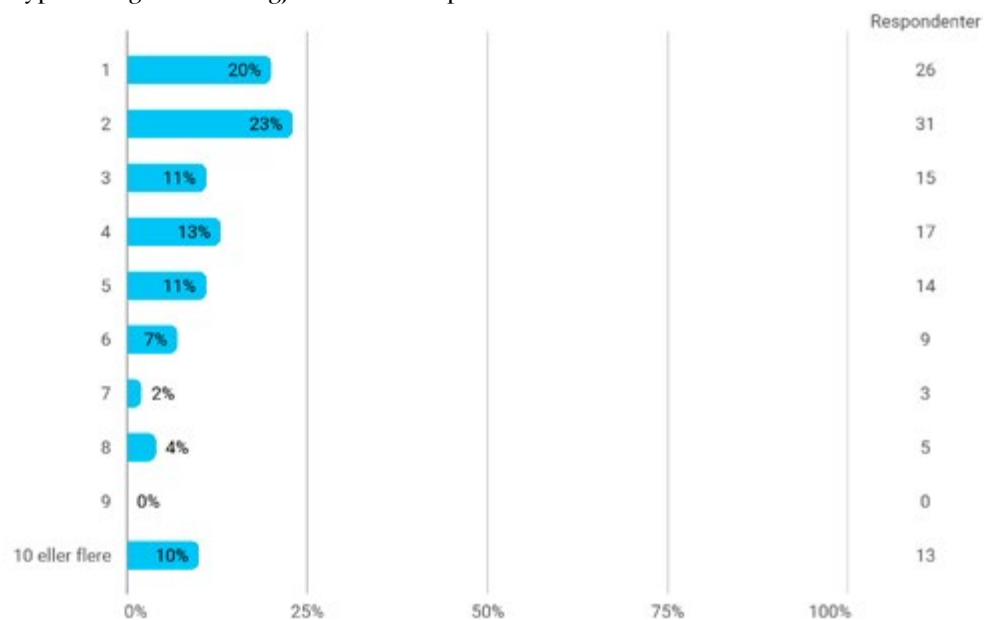
Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Film

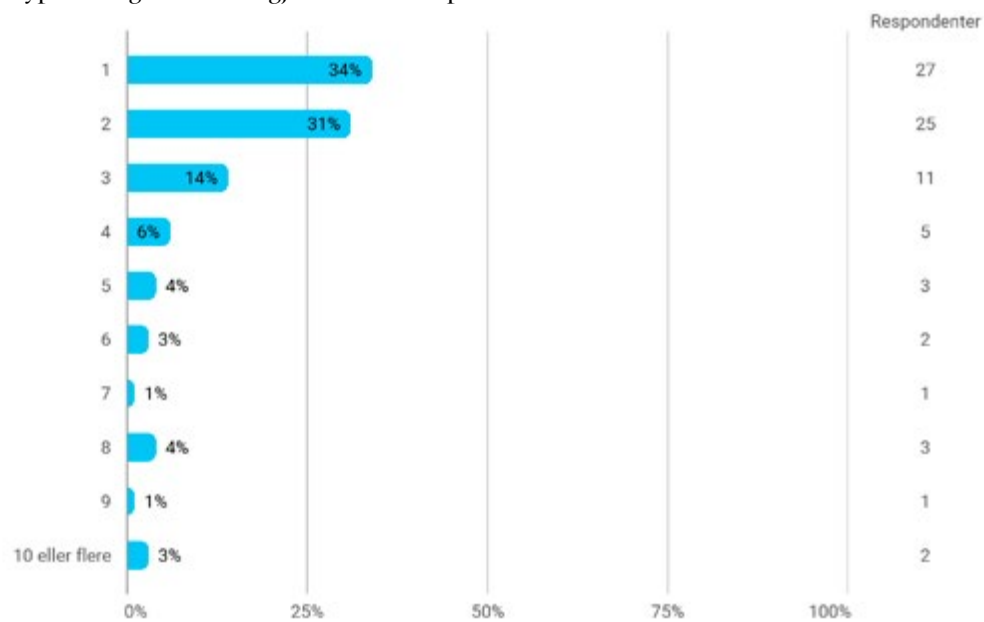
Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Teater, skuespill eller dans.

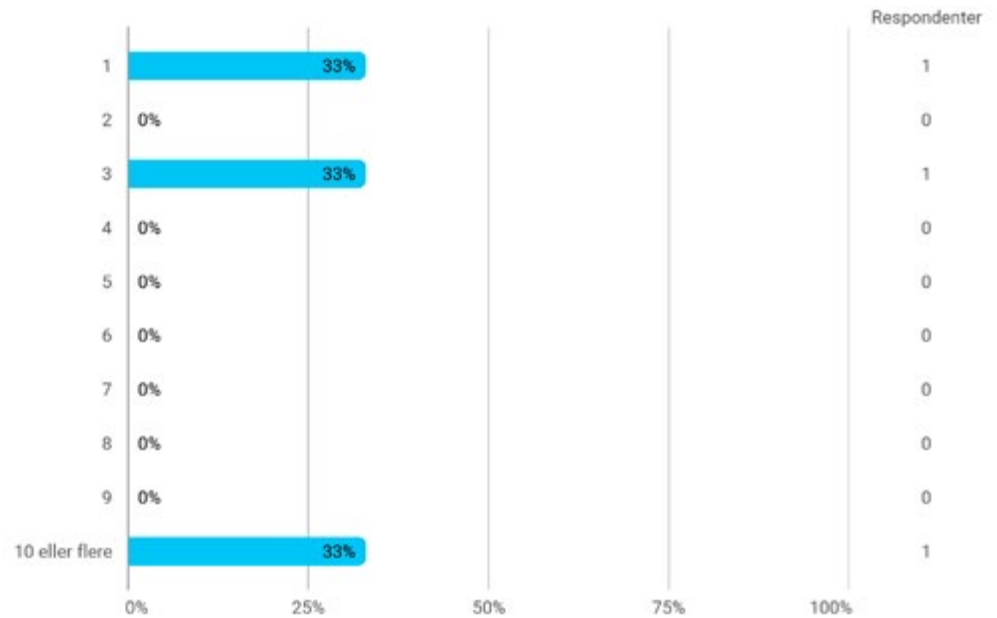
Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Kulturelle utflukter

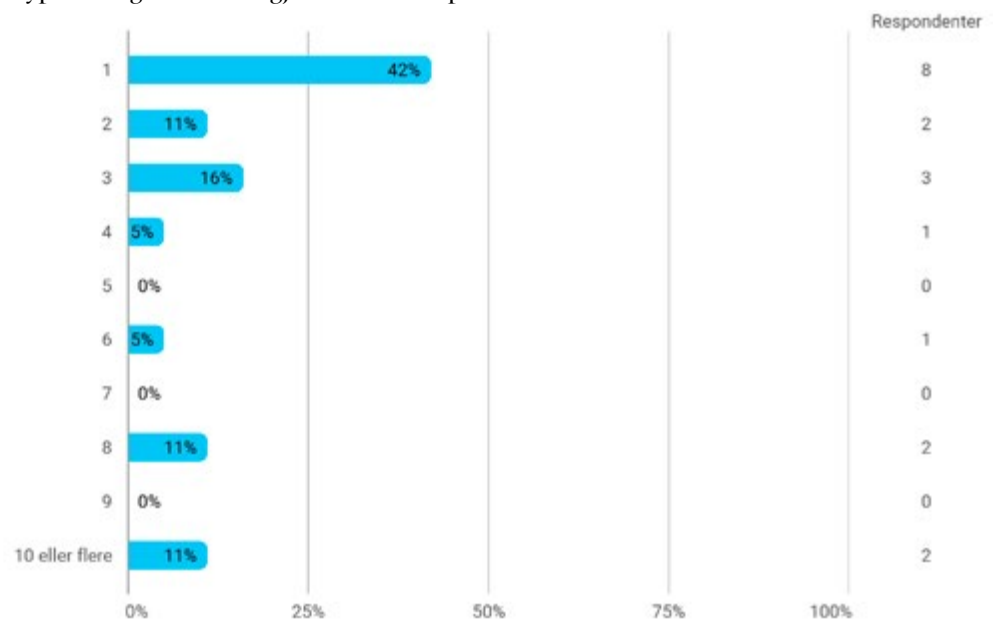
Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Billedkunst

Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Dataspill

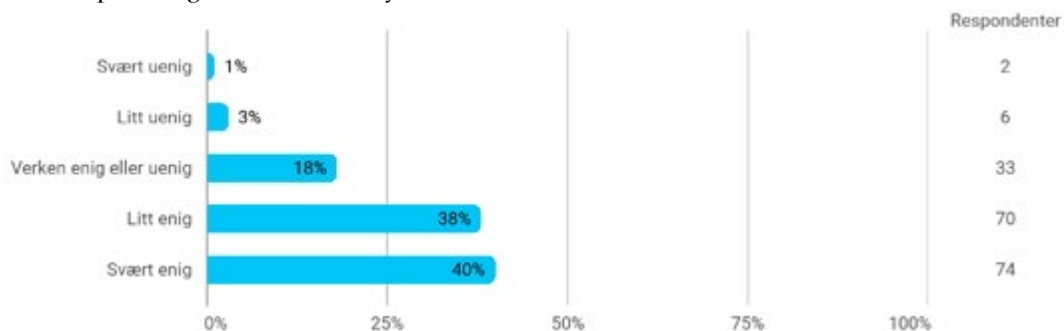

Hvor mange ganger har hver type arrangement blitt gjennomført i løpet av det siste året? - Andre

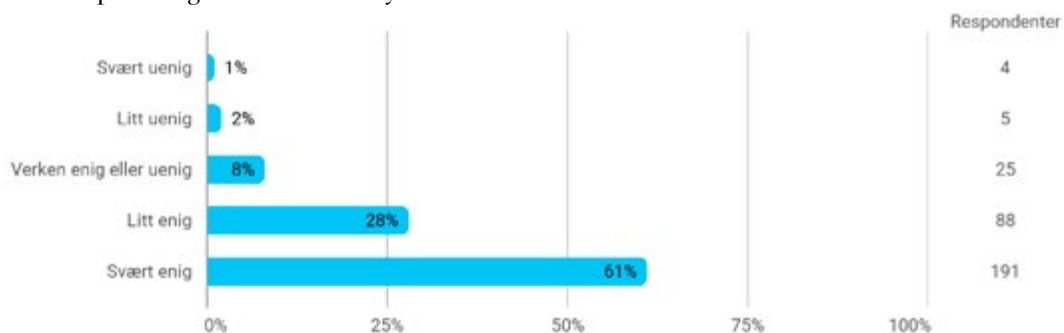

Hvor enig er du i følgende påstander?

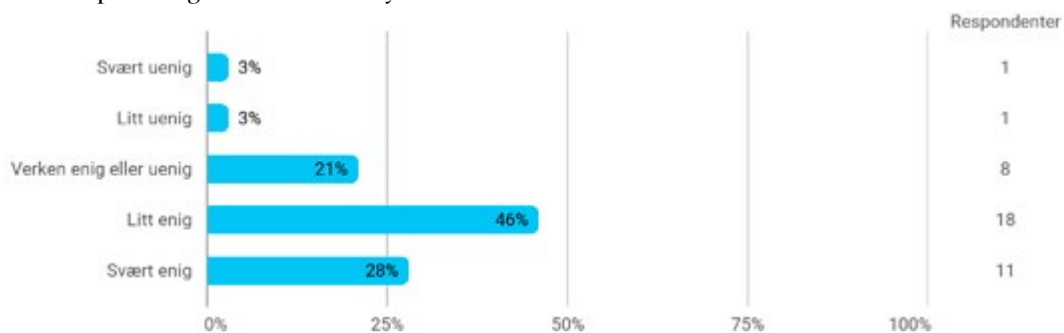
Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Litteratur

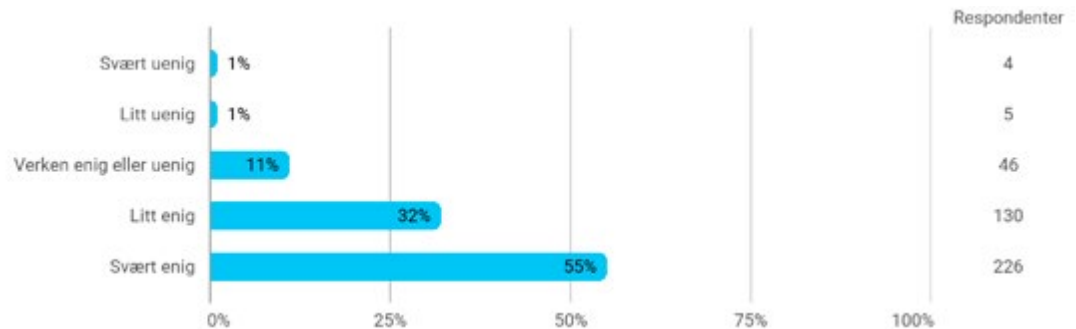
Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Musikk

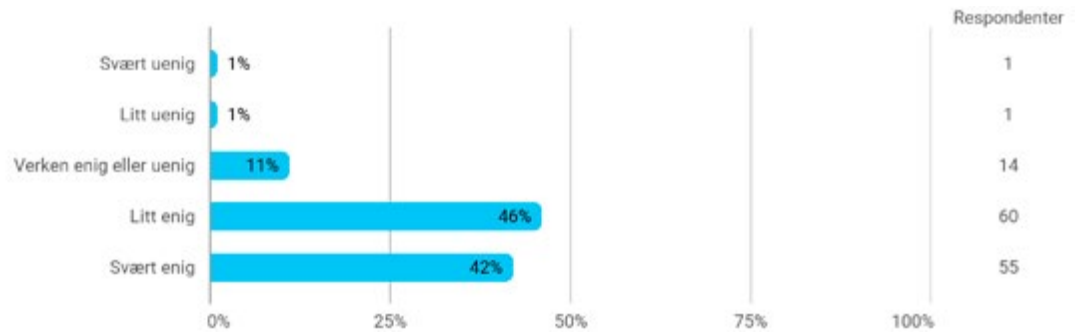
Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Film

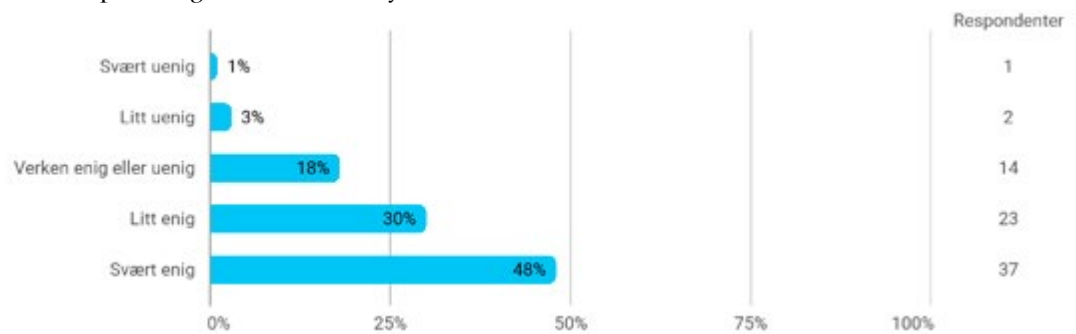
Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Teater, skuespill eller dans

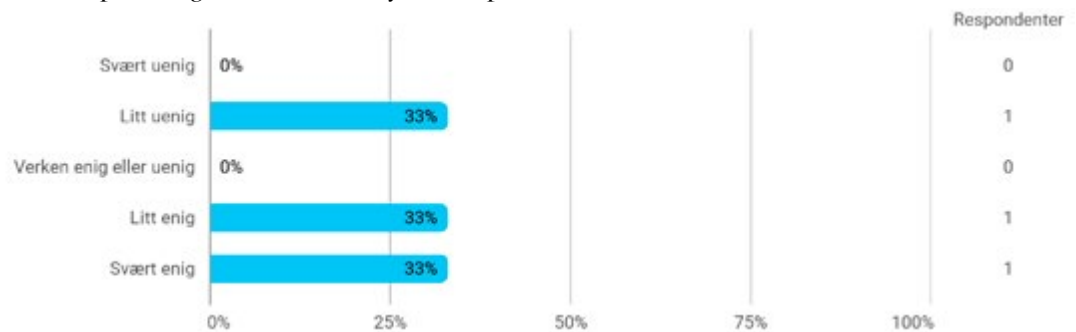
Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Kulturelle utflukter

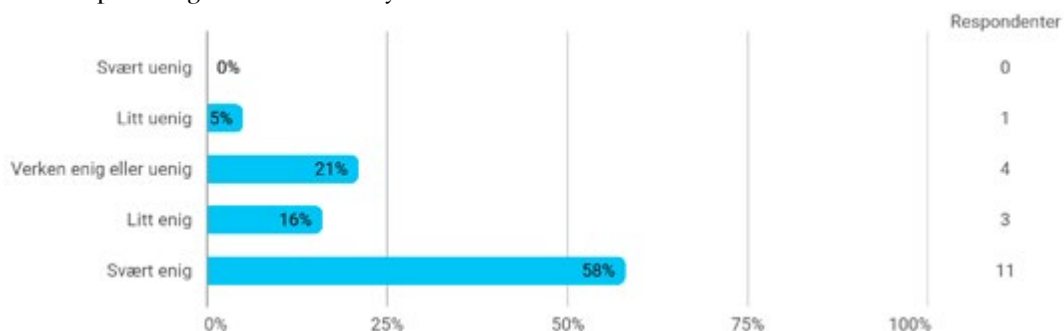
Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Billedkunst

Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Dataspill

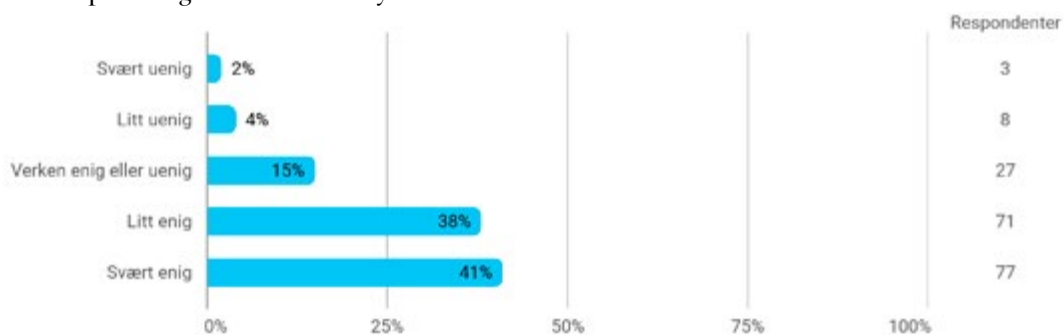

Den kunstneriske kvaliteten på arrangementene var høy. - Andre

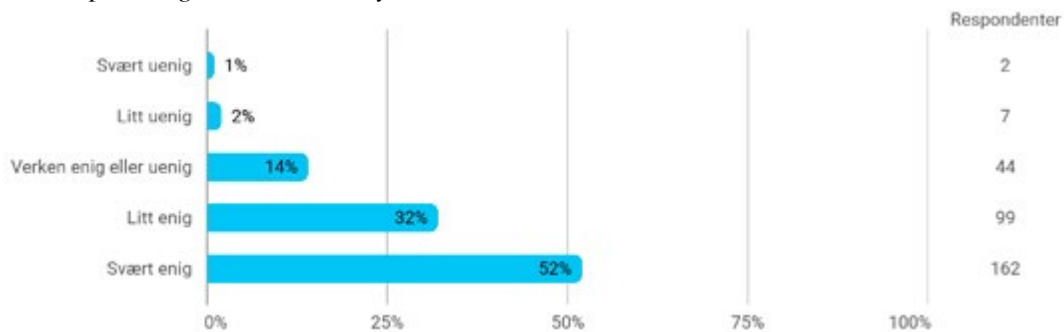

Hvor enig er du i følgende påstander?

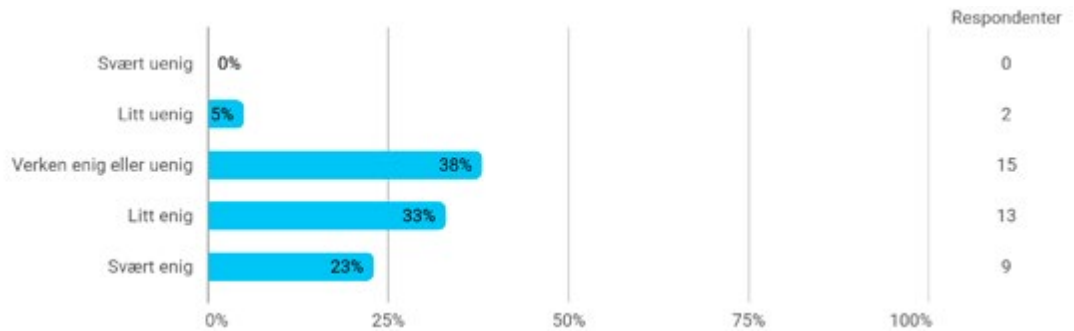
Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Litteratur

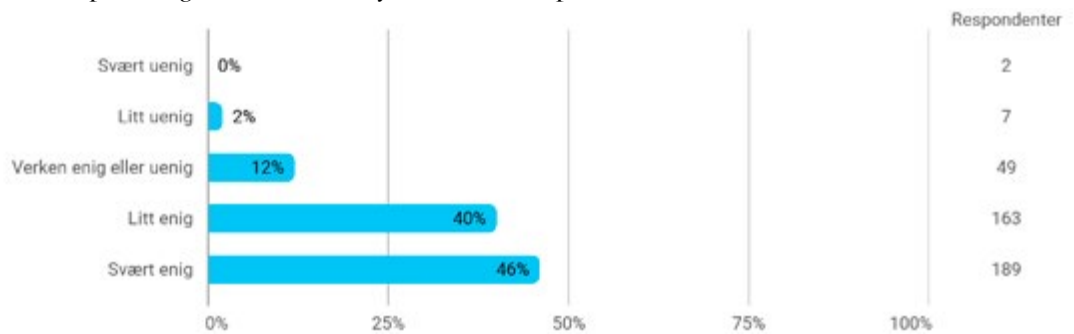
Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Musikk

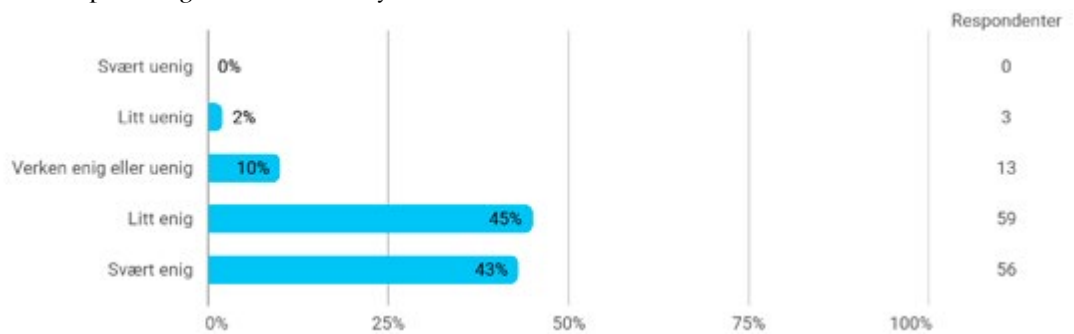
Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Film

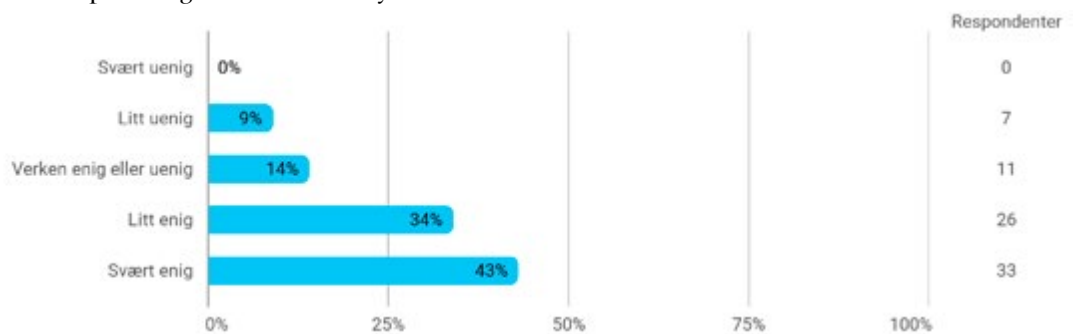
Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Teater, skuespill eller dans

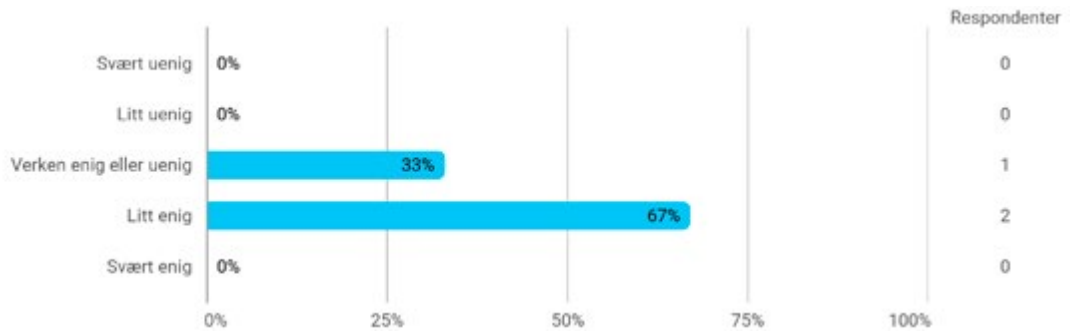
Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Kulturelle utflukter

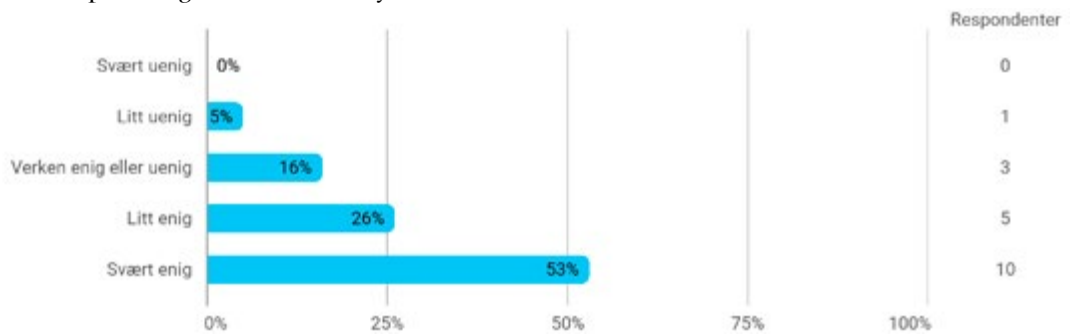
Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Billedkunst

Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Dataspill

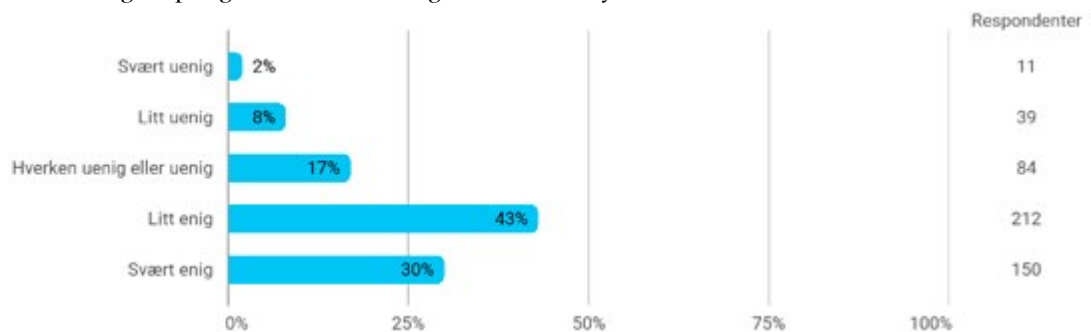
Den pedagogiske kvaliteten på arrangementene var høy. - Andre

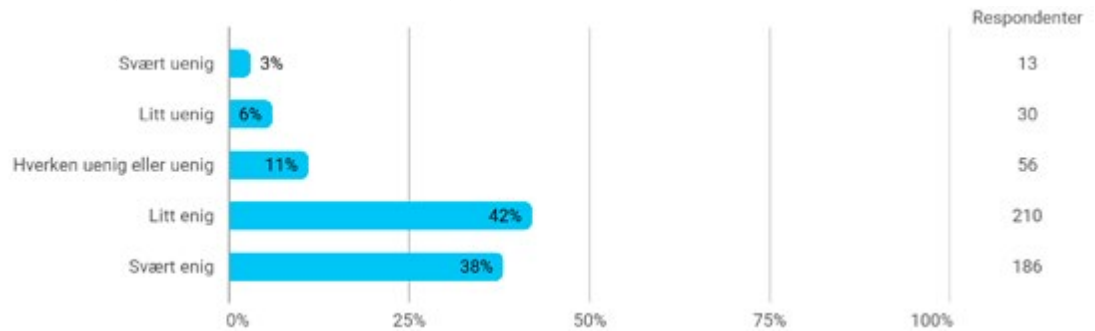
Rammeplanen for barnehagen slår fast at alle barnehager skal jobbe med kunst, kultur og kreativitet. Nå lurer vi på om du mener at kulturaktivitetene som er levert gjennom ordningen har bidratt til å oppnå utvalgte mål i rammeplanen. Vi ber deg om å vurdere alle aktivitetene fra ordningen det siste året samlet.

I hvilken grad mener du at arrangementene har bidratt til å oppnå følgende tre mål i rammeplanen for barnehagene?

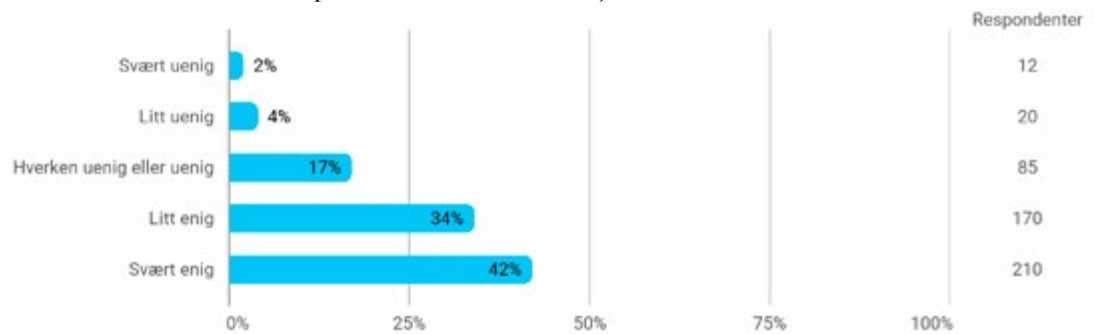
Barna støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk.

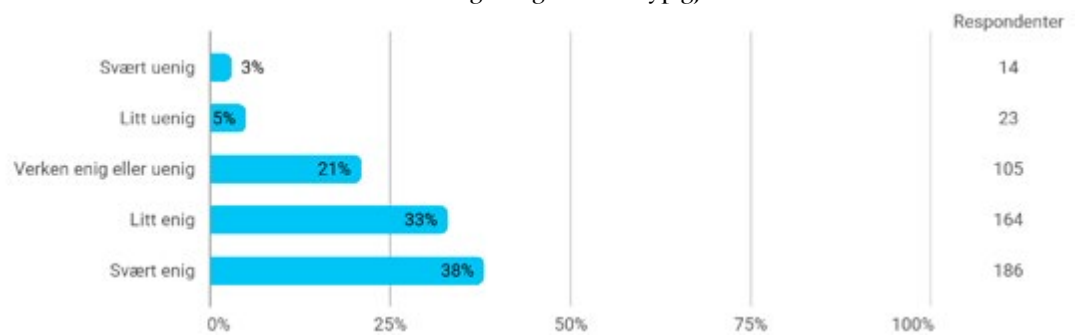
Barna gis anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid.

Tilbudet bidrar til å øke samholdet blant barna på tvers av sosiale skillelinjer.

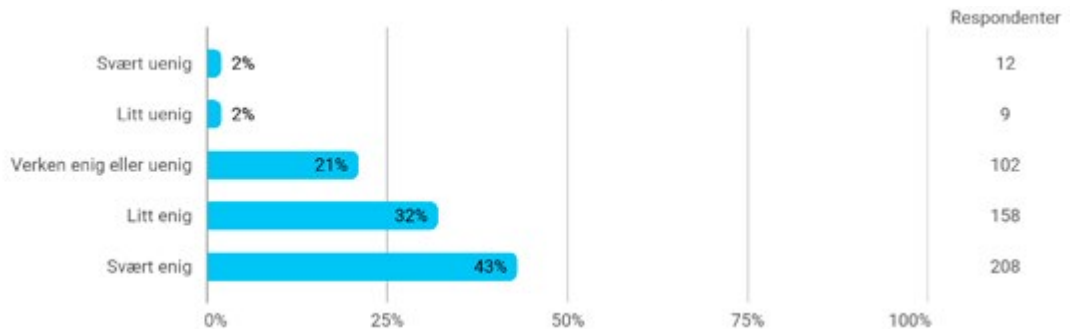

Hvor enig er du i påstanden «samarbeidet med kommunen fungerte godt»? Utdyp gjerne i tekstboksene.

Basert på din erfaring hva mener du skal til for at et slikt samarbeid med kommunen skal fungere godt?

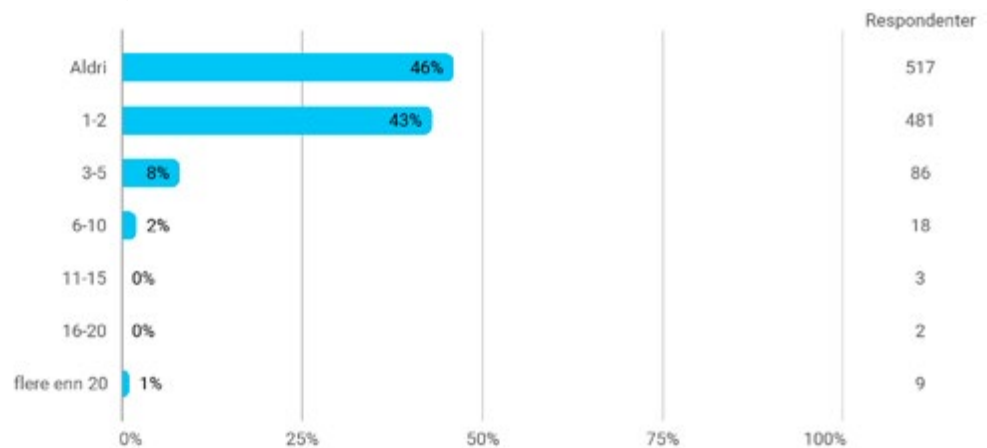
Hvor enig er du i påstanden «samarbeidet med utøverne fungerte godt»? Utdyp gjerne i tekstboksene.

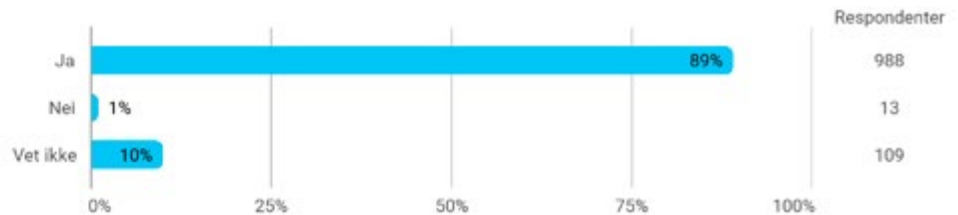
Basert på din erfaring hva mener du skal til for at samarbeidet med utøverne skal fungere godt?

Noen barnehager sørger for besøk av profesjonelle kunstnere og utøvere på eget initiativ. Noen drar også på museumsbesøk eller andre kulturelle utflukter. Her er vi altså ikke opptatt av tidligere nevnte ordninger som Den kulturelle bæremeisen, Kultursekken eller Den kulturelle sandkassen og likende. Nå ønsker vi derimot å fange opp den delen av kulturtilbudet som er utført i samarbeid med profesjonelle utøvere og formidlere fra kulturskolen, andre kulturinstitusjoner eller frilansere. Vi er også interessert i finansieringen av disse samarbeidene.

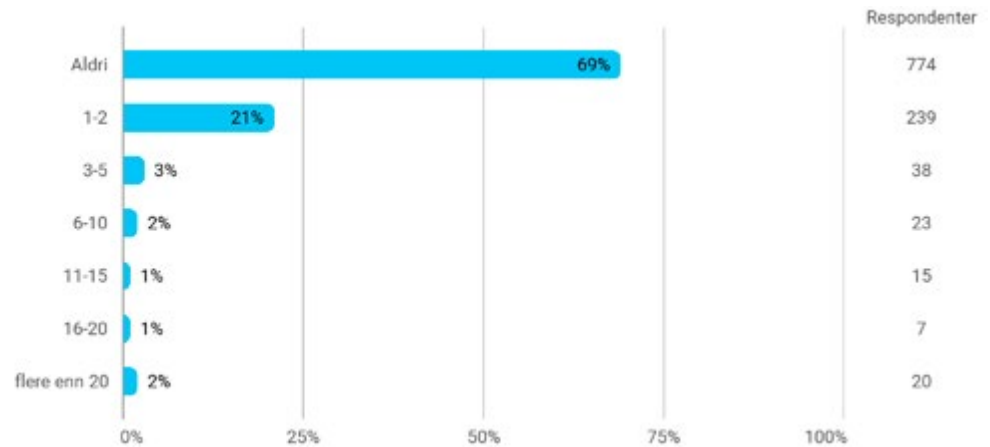
I løpet av det siste året, ca. hvor mange ganger har dere samarbeidet med følgende aktører? - Frilanser (Musikere, forfattere og andre utøvende kunstnere)

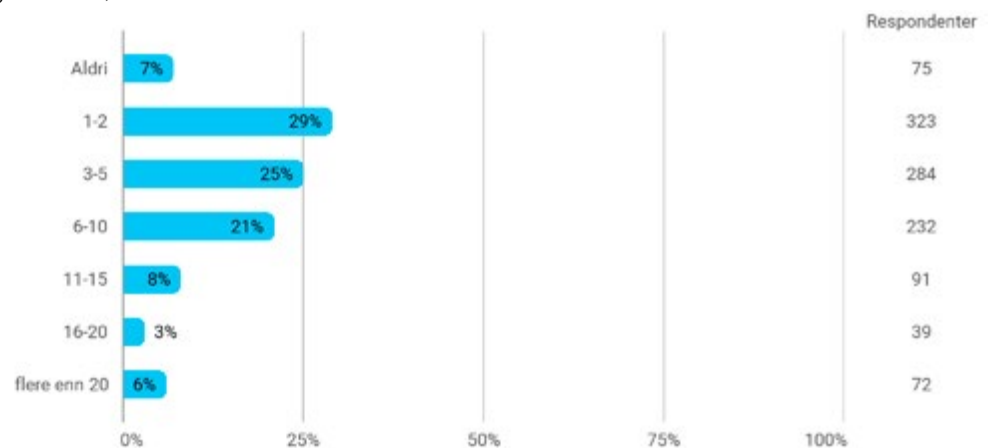
Opplevde dere samarbeidet med disse aktørene som godt?

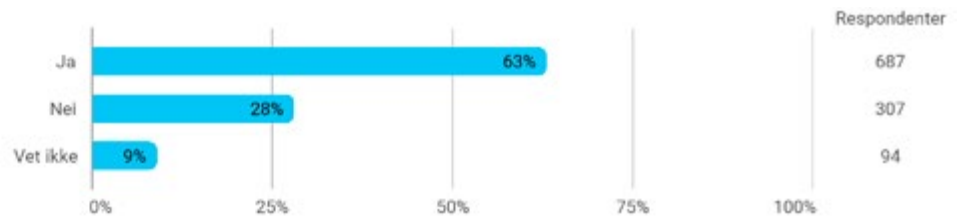
ca. hvor mange ganger har dere samarbeidet med følgende aktører? - Kulturskolen

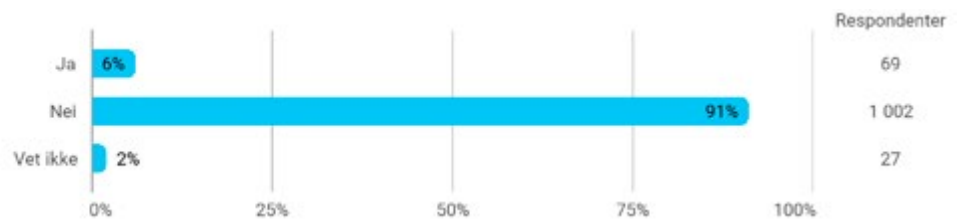
I løpet av det siste året, ca. hvor mange ganger har dere samarbeidet med følgende aktører? - Annen kulturinstitusjon (Bibliotek, kino, museum og liknende)

Bruker barnehagen egne midler til å finansiere slike samarbeid? Spesifiserer gjerne hvor mye per år totalt for barnehagen, i tekstboksen.

Innhenter barnehagen bidrag fra foreldre til å finansiere slike samarbeid? Anslå gjerne hvor mye per barn per år, i tekstboksen.

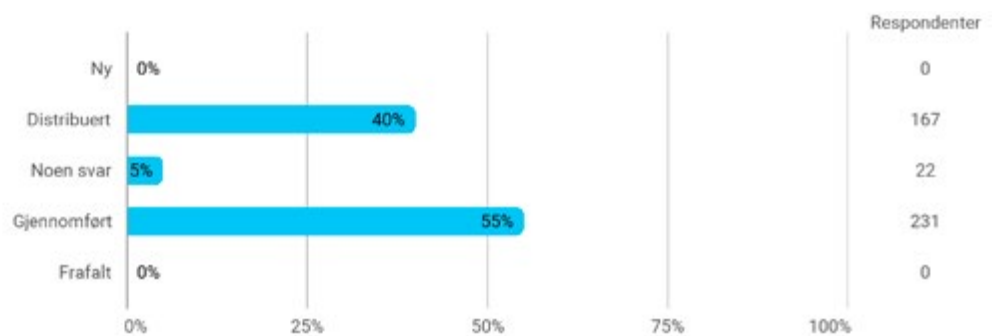

Hvis du har kjennskap til det, ca. hvor stor andel av årsbudsjettet brukes til slike samarbeid? Oppgi svaret i prosent.

Dersom du har andre kommentarer eller innspill, kan du gjerne utdype i tekstboksen nedenfor.

Vedlegg 2: Spørsmål og svarfordeling for kommuneundersøkelsen

Samlet svarstatus for undersøkelsen

Noen kommuner og enkelte fylker har egne ordninger som sørger for et profesjonelt kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn. Ordningene kan organiseres forskjellig og ha ulike navn, for eksempel Den kulturelle bæremeisen, Kultursekken, Den kulturelle sandkassen eller lignende.

I denne delen av undersøkelsen er vi interessert i å få kunnskap om slike ordninger. Dersom din kommune ikke har en slik ordning, kan du svare nei på spørsmålet.

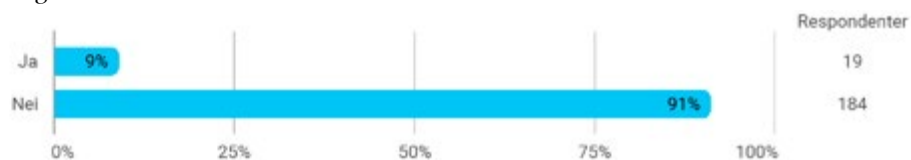
Hvordan organiseres ordningen?

Hvordan finansieres ordningen?

Hvilke formelle føringer gis for å sikre omfang på tilbud, pedagogisk og kunstnerisk kvalitet og relevans for aldersgruppen?

Om dere har kjennskap til dette: hvordan vurderer barnehagene tilbudet?

Har din kommune hatt en slik ordning de siste fem årene?

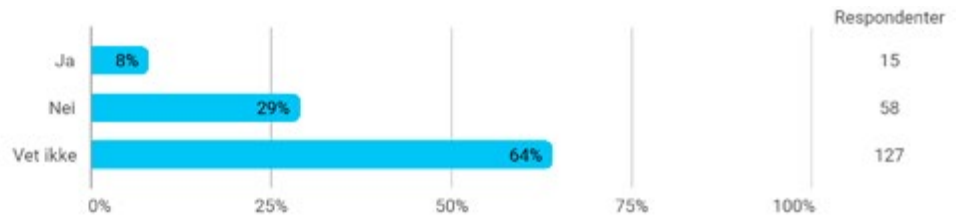
Hvordan ble ordningen organisert?

Hvordan ble ordningen finansiert?

Hvilke formelle føringer ble gitt for å sikre omfang på tilbud, pedagogisk og kunstnerisk kvalitet og relevans for aldersgruppen?

Om dere har kjennskap til dette: hvordan vurderte barnehagene tilbudet?

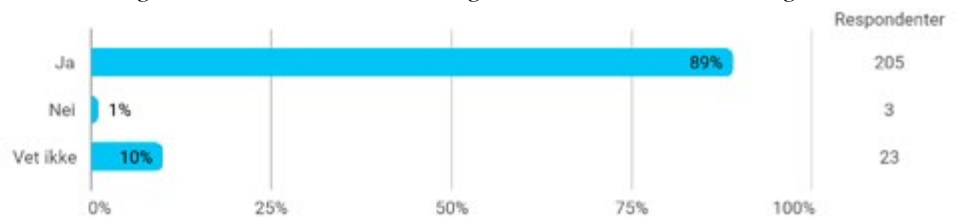
Har din kommune planer om å innføre en slik ordning i løpet av de neste årene?

Kulturtanken har fått i oppdrag å vurdere om Den kulturelle skolesekken bør inkludere et tilbud til barn i barnehagen.

Dersom tilbud til barn i barnehagen blir inkludert i DKS-ordningen, hvilke positive og negative konsekvenser vil dette kunne medføre for din kommune?

Mener dere det i utgangspunktet er ønskelig at et tilbud til barn i barnehagen inkluderes i DKS-ordningen?

Kulturtanken

Postboks 4261 Nydalen
N-0401 OSLO

Foto: Lars Opstad, Kulturtanken

Tlf.: 22 02 59 00
post@kulturtanken.no
www.kulturtanken.no